

EL FAR D'EMPORDÀ

Revista d'El Far d'Empordà

Homenatge
a la gent
gran
1978-2018

HORARIS DE SERVEIS

AJUNTAMENT

Dilluns, dimecres i divendres
obert de 10:00 a 13:30 h.

Dimarts i dijous, tancat.

Podeu trucar per concertar cita
prèvia a hores convingudes.

SERVEIS SOCIALS

Treballadora social

Educadora social

Trucar de dilluns a divendres de
8:30 a 14:30 h.

SERVEI D'URBANISME

Arquitecta municipal.

Demandar cita prèvia a l'Ajuntament.

JUTJAT DE PAU

Jutgessa de Pau.

Demandar cita prèvia a l'Ajuntament.

RECOLLIDA de MOBLES, TRAS- TOS VELS I RESTES VEGETALS

A la depuradora municipal de dilluns
a divendres de 9.00 a 13:00 h.

CORREUS

Horari atenció al públic:

De dilluns a divendres de 13:00 a
13:30 h. Oficina de Correus
de Vilamalla.

ESCOLA

Horari acadèmic: De 9:00 a 12:30 h i de
15:00 a 16:30 h

CONSULTORI MÈDIC

Metge: **Dr. Pedro Aparicio**

Dijous de 9:00 a 13:00 h

Infermera: **Dolors Golobardes**

Dijous de 10:00 a 13:00 h.

Per demanar hora de visita i re-
ceptes: De dilluns a dijous tarda
de 15:00 a 19:00 h al telèfon

del dispensari o bé dirigir-vos al
casal de la gent gran en aquest
mateix horari, i els dijous al matí
de 9:00 a 13.00 h al telèfon del
dispensari o al mateix consultori.

Durant els altres dies de la set-
mana veure els altres dispensaris
dels pobles adjunts.

Es pot programar també visita
per telèfon de cita prèvia al CAP
de 8 a 22h, de dilluns a divendres
no festius i també per internet a
programaciodevisites-gencat.cat

CASAL DE LA GENT GRAN

De dilluns a divendres de 15:00
a 19:00 h

MISSES

Diumenges i festius a les 10:45 h

CENTRE CÍVIC

Dissabtes, diumenges i festius
de 17:00 a 21:00 h. S'adapten
horaris a dies de futbol.

TELÈFONS

Ajuntament 972 51 11 08

Fax..... 972 67 36 05

Serveis socials..... 972 52 20 00

Dispensaris Municipals:

Far d'Empordà..... 972 502 905

Fortià 972 53 41 88

Vila-sacra..... 972 50 56 53

Riumors 972 53 42 72

Escola..... 972 67 00 88

Casal de la Gent Gran..... 972 50 29 05

Parròquia Mn. J. Pratdesaba. 972 50 03 31

Mossos Esquadra..... 112

Policia Nacional 091

Policia Nacional (Figueres).... 972 67 75 60

Guàrdia Urbana (Figueres).... 972 51 01 11

Bombers 112

Creu Roja (Figueres)..... 972 67 29 39

Emergències 112

C.A.P Ernest Lluch 972 67 76 31

C.A.P. Josep de Masdevall 972 50 23 64

Servei cita prèvia C.A.P. 93 326 89 01

Hospital de Figueres..... 972 50 14 00

Clínica Santa Creu 972 50 36 50

Hospital Dr. J. Trueta..... 972 94 02 00

Protecció civil..... 972 50 11 90

Consell Comarcal Alt Empordà 972 50 30 88

Renfe (Figueres)..... 912 320 320

Estació autobús (Figueres).... 972 67 33 54

Diputació Girona..... 972 18 50 00

AUTOBÚS ESCOLAR E.S.O. I.E.S. CENDRASSOS 2018/2019. Sortida: El Far 7.50 h - Arribada: 15.00 h

FESTES LOCALS DEL FAR D'EMPORDÀ

Festa d'hivern: Cap de setmana més proper a Sant Martí (11 de novembre)

Festa d'estiu: Durant el mes de juliol o agost.

HORARIS SARFA

	100	400	400	400	100	100	400	400	400		400	400	100	400	400	100	400	400	100
Figueres (estació)	-	08.00	09.00	13.30	-	-	17.30	18.30	20.15	Torroella de Montgrí	06.25	07.25	11.15	12.10	14.40	15.35	17.10	18.55	23.00
El Far d'Empordà	-	08.10	09.10	13.40	-	-	17.40	18.40	20.25	Ullà	06.30	07.30	11.16	12.15	14.45	15.36	17.15	19.00	23.01
Fortià	-	08.14	09.14	13.44	-	-	17.44	18.44	20.29	Belcaire d'Empordà	06.35	07.35	11.20	12.20	14.50	15.40	17.20	19.05	23.05
Riumors	-	08.17	09.17	13.47	-	-	17.47	18.47	20.32	L'Escala	06.45	07.45	11.30	12.30	15.00	15.50	17.30	19.15	23.15
La Bomba	-	08.20	09.20	13.50	-	-	17.50	18.50	20.35	Viladamet	06.55	07.55	-	12.40	15.10	-	17.40	19.25	-
Vilamacolum	-	08.25	09.25	13.55	-	-	17.55	18.55	20.40	L'Armentera	07.00	08.00	-	12.45	15.15	-	17.45	19.30	-
Vilacolum	-	08.30	09.30	14.00	-	-	18.00	19.00	20.45	St. Pere Pescador	07.05	08.05	-	12.50	15.20	-	17.50	19.35	-
Torroella de Fluvià	-	08.35	09.35	14.05	-	-	18.05	19.05	20.50	Torroella de Fluvià	07.10	08.10	-	12.55	15.25	-	17.55	19.40	-
St. Pere Pescador	-	08.40	09.40	14.10	-	-	18.10	19.10	20.55	Vilacolum	07.15	08.15	-	13.00	15.30	-	18.00	19.45	-
L'Armentera	-	08.45	09.45	14.15	-	-	18.15	19.15	21.00	Vilamacolum	07.20	08.20	-	13.05	15.35	-	18.05	19.50	-
Viladamet	-	08.50	09.50	14.20	-	-	18.20	19.20	21.05	La Bomba	07.25	08.25	-	13.10	15.40	-	18.10	19.55	-
L'Escala	07.10	09.00	10.00	14.30	14.45	17.45	18.30	19.30	21.15	Riumors	07.28	08.28	-	13.13	15.43	-	18.13	19.58	-
Belcaire d'Empordà	07.20	09.10	10.10	14.40	14.55	17.55	18.40	19.40	21.25	Fortià	07.31	08.31	-	13.16	15.46	-	18.16	20.01	-
Ullà	07.24	09.15	10.15	14.45	14.59	17.59	18.45	19.45	21.30	El Far d'Empordà	07.35	08.35	-	13.20	15.50	-	18.20	20.05	-
Torroella de Montgrí	07.25	09.20	10.20	14.50	15.00	18.00	18.50	19.50	21.35	Figueres (estació)	07.45	08.45	-	13.30	16.00	-	18.30	20.15	-

Diaris - de dilluns a diumenge

SUMARI

Serveis	2
Sumari i editorial	3
L'Ajuntament informa	4
L'Escola	
Us presentem els grups	10
Alguns flaixos de les nostres activitats	12
Projecte interdisciplinari d'experimentació	14
Els jocs tradicionals dels nostres avis	16
"Fortnite" diversió o addicció	18
La nostra experiència del pas de primària a l'ESO	19
Activitat física als parcs de salut-dimarts saludables	20
Passeig naturalista i cultural per El Far d'Empordà	21
En Joan i l'Angelina de cal Trempat	24
El pregoner d'El Far	26
El Casal de la Gent Gran	27
Festa de la Gent Gran 1978-2018	31
En Lluís Coll Moy	34
Com afecten els recents canvis de l'atenció primària de Figueres als elfarencs	36
Servei de podologia per a la gent gran	37
Els trens que jo he conegut	38
Carnestoltes 2018	39
Els estanys d'El Far	43
Els diners, passat, present i futur	48
Monedes de 2 euros commemoratives, què en sabem?.....	49
M'encanta llegir	50
Els delictes contra la llibertat i indemnitat sexual ..	51
Nom, renom i malnoms	
Can Victu	52
Can Ganica	54
Quatre elfarencs de ploma	56
Una estada diferent a Holanda	58
Tots amb la recerca!	59
La música. Una eina educativa polièdrica	61
Els contes, quina meravella!!!	62
Gaudeamus igitur	63
El Far d'Empordà - Figueres	64
Tardor jove	65
De muntanyes 2018	66
Summits of my life	67
Agenda d'activitats	70
11 de setembre	73
Receptes de cuina	74
Entreteniments	77
Programa de la festa	79

PORTADA

Collage imatges homenatge a la gent gran

CONTRAPORTADA: Conxi Molons

Agraïment: A la Conxi Molons per totes les fotos cedides

Edita i patrocina: Ajuntament d'El Far d'Empordà

Imprimeix: Impremta Pagès

EDITORIAL

Quan ens cau un nou exemplar de la revista FARUS a les mans ens adonem que tenim davant nostre el testimoni de tot un any de vivències, experiències, bona informació, i històries de tota mena lligades, d'alguna manera, al poble d'El Far. Abans però d'encetar aquesta nova revista, veureu una molt lluïda portada i contraportada que tenen com a protagonistes la gent gran del nostre poble i la seva emotiva i entranyable festa d'enguany. Celebració on es commemorava també el 40è aniversari de la primera festa iniciada pels volts dels anys setanta. Hem volgut d'aquesta manera retre homenatge a tota la gent gran del nostre poble, transmissors de valors cap als més petits i als més joves, així com també del seu coneixement i experiències acumulades al llarg de la seva vida.

Repasant aquesta nova edició, enguany la revista número 43, trobarem com sempre articles molt variats intercalats amb les seccions habituals de cada any. Tots els escrits tant de caire divulgatiu, informatiu, històric..., tenen com a objectiu deixar constància del dia a dia de la gent de casa nostra. En alguns casos, el jovent del poble, s'estrena amb nosaltres com a escriptors novells i és la primera vegada que els seus escrits es publiquen en un mitjà divulgatiu. D'altres escriptors, repeteixen amb temes ben variats i d'altres són gent acostumada a publicar en diferents mitjans informatius. Tots són necessaris i vàlids. La revista FARUS estableix un nexa informatiu i comunicatiu a l'abast de tothom convertint-se en un inventari de la història quotidiana d'El Far d'Empordà.

Volem encoratjar a tothom que vulgui a participar-hi i donar les gràcies a tots els que hi heu col·laborat i que ens ajudeu any rere any a tirar endavant cada publicació. Podeu enviar els vostres articles al llarg de l'any al correu electrònic: gentgranfar@gmail.com

Recordeu que la revista es reserva el dret de corregir els escrits tant a nivell ortogràfic com gramatical i a publicar-los en un número o bé el següent en funció de l'espai disponible i de la data de lliurament.

Desitgem que aquest nou exemplar us faci passar molt bones estones i que tingueu tots una molt bona festa de Sant Martí.

La comissió redactora de la revista

Amb el suport de:

Ajuntament de
El Far d'Empordà

Diputació de Girona

L'AJUNTAMENT INFORMA

Des de l'Ajuntament us informem de les actuacions més significatives que s'han portat a terme durant els últims mesos:

REHABILITACIÓ RENTADOR I ENTORN

Una de les actuacions més destacades que s'han portat a terme aquest any ha estat la rehabilitació de l'edifici de l'antic rentador i l'entorn, per a poder-lo utilitzar com un espai públic cobert; i així conservar un edifici d'interès públic i social que forma part del patrimoni històric local del municipi.

La intervenció ha suposat una rehabilitació total del rentador i del seu entorn: coberta nova, nou accés per la part posterior amb rampa, barana

de protecció des del vial, restauració de la pica amb microciment, il·luminació, refer remolinat de les façanes, pavimentació de l'interior i de l'espai d'accés des de la zona verda...

Antigament, el rentador públic era un lloc de trobada dels habitants del poble per anar-hi a rentar la roba i on fomentava les relacions socials dels seus habitants; per això cal destacar el seu vincle emocional, a part del gran valor històric i social.

PAVIMENTACIÓ CAMÍ MAS PANERA

A l'oest del nucli urbà, entre la carretera N-II i la carretera GI-8593, hi ha un camí que uneix la carretera GI-8593 amb el Mas Panera i la seva granja. Es tracta de dos camins d'ús públic, en forma de V invertida, de propietat municipal. S'ha

portat a terme el seu asfaltatge per a condicionar i millorar el camí rural d'ús públic, en àmbit de sòl no urbanitzable i per tal de facilitar l'accés del trànsit rodat als habitatges disseminats.

REASFALTATGE CAMÍ MAS FARRA

De tant en tant cal portar a terme tasques de reparació i manteniment del ferm dels camins públics. En aquest cas, s'ha portat a terme el

reasfaltatge del camí que va de Can Pau a Mas Farra.

ACTUACIONS EN CAMINS RURALS I MATÈRIA FORESTAL

S'han portat a terme les tasques de sega dels marges dels camins rurals. Amb el temps els marges dels camins es van emplenant de vegetació i cal anar efectuant un mínim de manteniment per anar-los conservant en bon estat. La sega i esbrossada de vegetació herbàcia es porta a terme a banda i banda de les cunetes i els marges dels camins de titularitat municipal que siguin necessaris.

SUBSTITUCIÓ DE LÀMPADES DE VAPOR DE SODI PER LEDS

Concretament s'ha portat a terme l'acció de millora de l'eficiència energètica en instal·lacions de propietat municipal o altres de titularitat pública, la despesa energètica dels quals va a càrrec de l'Ajuntament. S'ha continuat canviant part de l'enllumenat públic, de la Urbanització Nova, per a bombetes més eficients que les existents. Aquestes accions es van portant a terme en diferents anualitats. Els resultats reflecteixen un potencial d'estalvi pel municipi d'aproximadament 9.500 euros en un any. Els estalvis calculats són el resultat d'ajustos de potències, canvis de tarifa, canvis de bombetes led, detecció d'energia reactiva, unificació de comptadors,...

L'AJUNTAMENT INFORMA

PUNT D'INFORMACIÓ ENERGÈTICA

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà posarà en marxa, aquest mes de setembre, el Punt d'Informació Energètica itinerant a un total d'11 municipis, un d'ells El Far d'Empordà.

Es tracta d'una iniciativa de l'Agència Comarcal de l'Energia i el Clima que posarà a disposició de cadascuna d'aquestes poblacions d'un tècnic per informar i assessorar sobre la facturació, augment i disminució dels consums en els habitatges. L'acció durarà tot un any.

En concret, cada segona setmana de mes, un tècnic del Consell es desplaçarà a un dels punts assignats a cada municipi i durant dues hores atindrà els veïns que vulguin reduir la despesa energètica i directament, per tant, la despesa econòmica. Els horaris d'atenció aniran variant amb la intenció de poder donar un ampli ventall d'oportunitats als ciutadans.

Els horaris que ja estan fixats per aquest últim trimestre del 2018 són:

Dimecres 26 de setembre de 19 a 20 h
al Casal d'Avis: Xerrada informativa.

Dilluns 15 d'octubre de 10 a 12 h
a l'Ajuntament: Punt d'Informació Energètica.

Dilluns 12 de novembre de 15 a 17 h
al Casal d'Avis: Punt d'Informació Energètica.

Dilluns 17 de desembre de 16 a 18 h
al Casal d'Avis: Punt d'Informació Energètica.

La resta d'horaris els penjarem al web de l'Ajuntament.

Des del Punt d'Informació Energètica es plantejegen objectius com fomentar l'aplicació de bones pràctiques d'estalvi i eficiència energètica entre la ciutadania o crear consciència energètica i informar sobre els impactes negatius, sobre el medi ambient i sobre la salut de les persones, de l'actual model energètic. Amb aquest projecte també es podran detectar casos de pobresa energètica de famílies que passen per dificultats econòmiques i corren el risc de veure's privats de l'accés als serveis bàsics de llum, aigua o gas i informar-ne als tècnics de serveis socials.

A més, a l'onzena de municipis adherits es realitzaran dues xerrades informatives. La primera servirà per entendre la factura de la llum i donar a conèixer el Punt d'Informació Energètica, i una altra, en finalitzar l'any, per valorar el servei que s'haurà ofert als ciutadans.

Paral·lelament als punts d'informació en els municipis, a partir del mes de setembre, es posarà a disposició de la ciutadania en general un web informatiu amb temàtiques d'interès energètic com línies de subvenció o consells pràctics d'estalvi energètic. El web també incorporarà una bústia on-line on es podran realitzar consultes.

PROJECTE OKUP'ALT 2018

A finals de febrer vam acollir al nostre poble, un grup de joves del projecte Okup'Alt coordinat des de l'Àrea de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, mitjançant la nostra tècnica de joventut.

Aquest projecte, en el qual han participat alguns nois i noies del nostre municipi, ofereix als joves l'oportunitat d'aproximar-se i conèixer un ofici.

Els joves distribuïts en els grups de Manteniment, Forestals i Perruqueria passen per diferents pobles de la comarca per tal de practicar el seu ofici.

A El Far d'Empordà, aquest any, hem tingut el grup de Manteniment fent tasques de manteniment i pintura en mobiliari urbà. Aquests joves reben de la mà de professionals de diferents àmbits, formació complementària destinada a potenciar les seves habilitats i capacitats personals i acompanyament en la recerca activa de

feina (elaboració de currículums, entrevistes de feina...)

Moltes gràcies als joves i educadors per la tasca feta!!!

PROJECTE EURONET 50/50

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà ha implementat el projecte Euronet 50/50 durant el curs 2017-18 a l'escola Ruiz Amado de Castelló d'Empúries i a la d'El Far d'Empordà. Es tracta d'una iniciativa europea que incentiva l'estalvi energètic bàsicament a les escoles, però també als diferents edificis públics, a partir de l'aplicació de bones pràctiques en l'ús i la gestió de l'energia a cada centre. La metodologia que es fa servir consisteix en introduir incentius econòmics a l'estalvi energètic aconseguit. A nivell europeu s'aplica el concepte 50/50 a unes 500 escoles i a 48 edificis públics dedicats a altres usos.

D'entrada, per participar en el programa, l'ajuntament de cada municipi –que és qui paga les factures de llum, aigua i gas dels centres– i l'es-

cola signen un compromís mitjançant el qual el municipi es compromet a invertir en l'escola o bé a retornar-los directament el 50% dels estalvis econòmics aconseguits. En contrapartida, l'escola es compromet a aplicar un conjunt de bones pràctiques i a liderar el projecte.

En concret, les accions se centren en dissenyar un conjunt de protocols que han de permetre reduir els possibles malbarataments d'energia que es produeixen al centre i, al mateix temps, transmetre a tots els usuaris de l'escola involucrats en la iniciativa un conjunt de valors relacionats amb la sensibilització i formació a l'entorn de la cultura energètica.

Les tècniques de Consell Comarcal, Meritxell Frigola i Vera Torres, adscrites a l'Agència Comarcal de l'Energia i el Clima (ACEC) de

L'AJUNTAMENT INFORMA

l'àrea de Medi Ambient, són les encarregades de portar a terme el projecte als dos centres i, en aquest sentit, es va realitzar el taller Actiwat a l'escola d'El Far. Aquesta activitat consisteix en un joc, cedit per la Diputació de Barcelona, que permet als alumnes d'una forma més dinàmica aprendre accions relacionades amb l'estalvi energètic. En el taller hi van participar 13 alumnes del cycle superior de l'escola d'El Far d'Empordà.

ADHESIÓ AL PROGRAMA D'ESTALVI ENERGÈTIC I POBRESA ENERGÈTICA DE LA DEMARCACIÓ DE GIRONA

La Diputació de Girona impulsa el Programa d'Estalvi Energètic de la Demarcació de Girona amb l'objectiu de donar suport a les polítiques d'accés i manteniment d'un habitatge digne.

El Programa d'Estalvi Energètic i Pobresa Energètica de la Demarcació de Girona consisteix a donar eines i recursos als ajuntaments i els consells comarcals de la demarcació de Girona per impulsar actuacions directes per sensibilitzar la població sobre la despesa i l'eficiència energètica de les llars i actuar en casos de pobresa energètica a les llars més vulnerables.

Els objectius generals del programa són:

1. Sensibilitzar la població sobre la despesa energètica de les llars
2. Millorar l'eficiència energètica de les llars
3. Millorar les condicions de confort i salubritat
4. Reduir els costos dels subministraments
5. Acompanyar les persones més vulnerables i apoderar els usuaris en general

L'Ajuntament d'El Far d'Empordà, a fi d'ajudar als ciutadans i famílies que es troben immerses en aquesta situació de pobresa energètica, i a fi de potenciar l'eficiència energètica en les llars del municipi, ha aprovat les esmentades bases del Programa d'Estalvi Energètic i Pobresa Energètica de la Demarcació de Girona, adherint-se al mateix.

Mitjançant aquesta adhesió, els ciutadans i famílies del municipi d'El Far, podran realitzar consultes, obtenir informació i sol·licitar ajudes vinculades a aquest servei les quals seran canalitzades mitjançant el Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

PLA DE DESPLEGAMENT PER TELEFÓNICA DE ESPAÑA SAU D'UNA

XARXA D'ACCÉS DE NOVA GENERACIÓ MITJANÇANT FIBRA ÒPTICA AL MUNICIPI D'EL FAR D'EMPORDÀ

A tenor dels problemes de connexió a internet que existeixen en el municipi d'El Far d'Empordà, l'Ajuntament ha realitzat gestions amb TELEFÓNICA DE ESPAÑA, SAU a fi d'agilitzar la implantació de la Fibra Òptica en el municipi.

A tenor de les gestions realitzades per l'Ajuntament, la mercantil TELEFÓNICA DE ESPAÑA, SAU va presentar a l'Ajuntament el Pla de Desplegament per Telefònica d'una xarxa d'accés de nova generació mitjançant Fibra Òptica en el municipi d'El Far.

L'esmentat Pla de Desplegament de Fibra Òptica ha estat aprovat per l'Ajuntament d'El Far d'Empordà i, conseqüentment s'espera que en un termini curt de temps, TELEFÓNICA efectui les obres oportunes de desplegament a fi que els ciutadans d'El Far d'Empordà puguin gaudir dels avantatges i rapidesa de la connexió via fibra òptica.

PROJECTE DE NOVA ZONA D'APARCAMENT I ZONA AJARDINADA

El nucli antic del municipi d'El Far d'Empordà, presenta una situació estratègica en un turó enmig de la plana de l'Empordà, integrat per una trama de carrers estrets i amb pendents on es fa inviable l'aparcament de vehicles. Conseqüentment, en la zona del nucli antic hi ha una important necessitat de zones d'aparcament de vehicles i d'accés per a vianants a l'esmentada zona.

Atès que en aquesta zona gairebé totes les finques es troben edificades, l'Ajuntament ha adquirit les finques cadastrals 9879111DG9797N0001YU i 17005A0010004000000JF amb l'objectiu de crear una zona d'aparcament i una zona verda que permeti l'accés peatonal a la zona emmurallada i de l'església.

Actualment l'accés al nucli es porta a terme des de la banda sud-est del turó, pel Carrer Vila-sacra

i Carrer Oliva; amb l'adquisició d'ambdues finques es pretén donar més facilitat a l'accés per a vianants i zona verda a través del paratge de La Costa, banda oest, per la qual cosa es farà més permeable el nucli, a la vegada que es vol garantir la preservació de la zona emmurallada i de l'església del municipi.

FESTES LOCALS DEL MUNICIPI PER A L'ANUALITAT 2019

L'article 46 del Reial Decret 2001/1983 estableix que seran inhàbils pel treball retribuït i no recuperables els dies assenyalats com a festa local que per tradició siguin propis de cada municipi, i que es determinaran a proposta de cada ajuntament.

D'acord amb l'art. 37.2 de l'Estatut dels treballadors de les catorze festes laborals, dues tindran caràcter local, i d'acord amb el Decret 177/1980, de 3 d'octubre, en el qual s'estableix que les dues festes locals seran fixades per Ordre de la Consellera de Treball, Afers Socials i Famílies, a proposta dels municipis respectius.

L'Ajuntament d'El Far d'Empordà ha acordat com a festius locals del municipi el 3 de maig i l'11 de novembre de 2019.

PLA D'OCUPACIÓ LOCAL

Enguany l'Ajuntament d'El Far va participar en el Pla d'Ocupació Local promogut pel Servei d'Ocupació de Catalunya (Generalitat de Catalunya) i el Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Mitjançant aquest Pla, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà contractava personal que posteriorment delegava als diferents municipis adherits al Pla per a que realitzessin funcions diverses en aquests municipis.

A tenor d'aquest Pla, l'Ajuntament d'El Far d'Empordà compta durant tota l'annualitat 2018 amb una persona de brigada que col·labora i ajuda diàriament amb la persona, plantilla de l'Ajuntament, que realitza tasques de manteniment al municipi.

L'Ajuntament queda a la vostra disposició i desitgem una bona Festa Major a tothom!!!

L'ESCOLA

ELS GRUPS DE L'ESCOLA CURS 2018-2019

Us presentem els grups d'alumnes que aplega l'escola CEIP EL FAR D'EMPORDÀ durant el curs escolar 2018-19

CLASSE DELS ROMANS (P3 i P4)

Martí, Alex, Marc, Arnau, Txell, Pau, Ferran, Mia, Blanca, Valentina, Àngel, Berta B., Núria, Isona, Guillem, Jana, Alba, Mariona, Ona i Berta P., amb les senyoretes Raquel i M. Àngels.

CLASSE DELS PREHISTÒRICS (P5)

Lia, Dúnia, Vera, Abril B., Sara, Pau, Gala i Abril M., amb la senyoreta Rosa Maria.

CLASSE DELS EGIPCIS (1r.)

Biel, Oriol, Ricard, Julià, Felip, Mònica, Marina, Carmen, Didac, Martí, Iris, Mar, Gina i Gemma, amb les senyoretes Anna Maria i Helena.

CLASSE DELS INQUES (2n.)

Javier, Ígor, Martí,
Xavi, Pol, Èlia, Xavier,
Jan P., Jan S., Naia
i Júlia, amb les
senyoretes Àngels i
Alba.

CLASSE DELS GRECS (3r.)

Marc, Ona, Amèlia, Júlia,
Martí, Carlos, Laia i Paula,
amb la senyoreta Zoila.

CLASSE DELS NINJA (4t.)

Júlia, Noa, Laia, Artur,
Noel, Ferran, Pol, Oriol,
Joel, Marc, Martí, Jan,
Max i Arnau amb les
senyoretes Laura i
Carme.

CLASSE DELS VIKINGS (5t.)

Sergi, Quirze, Arnau,
Ízan, Jan J., Miguel,
Jan V., Anna, Nayara,
Lila, Natàlia, Raquel
i Emma amb les
senyoretes Elisabet i
Noemí.

ALGUNS FLAIXOS DE LES NOSTRES ACTIVITATS

Aquest any hem anat de colònies a la Cerdanya i a la Cot de Santa Pau. Els més grans hem après a muntar a cavall, a tirar amb l'arc i a descobrir l'alta muntanya. Hem gravat un videoclip amb una de les cançons dels Catarres en motiu del dia de la pau, hem comptat amb l'ornitòleg Joan Morales, que ens ha ensenyat els ocells que viuen en el nostre entorn, hem convertit el passadís de l'aulari en una cova prehistòrica, hem passejat amb vaixell per descobrir la nostra costa, hem après a escriure sobre pergamins i hem descifrat jeroglífics...

Enguany l'escola ha tingut l'oportunitat de participar en la mostra d'art contemporani de Girona, **Imund'Art**. Ha estat un treball cooperatiu on entre tots s'han elaborat els 200 elements de la senyalèctica de la mostra. Els més petits han pintat el cos del peix i els grans han folrat els pinzells per fer l'espina i finalment els mitjans han posat els elements decoratius.

L'escola participa en totes i cadascuna de les festivitats que es programen a nivell de poble i celebra les tradicions del curs de l'any de manera lúdica.

FEM DE CIENTÍFICS! PROJECTE INTERDISCIPLINARI D'EXPERIMENTACIÓ

Durant el curs escolar 2017-2018 a la nostra escola hem treballat com a projecte interdisciplinari l'experimentació i un munt d'activitats relacionades amb la descoberta del mètode científic. Setmanalment, hem treballat de manera globalitzada i a partir d'agrupaments flexibles per tal d'intercanviar experiències, opinions, criteris i formular hipòtesis amb esperit crític. L'observació i l'assaig-error han estat premisses bàsiques per tal de desenvolupar les sessions de treball.

Vegeu algunes de les activitats més destacades.

Hem fet cristalls de sucre, hem treballat la tensió superficial dels líquids, la pressió atmosfèrica, la difusió de les molècules, hem mesurat l'energia que ens proporcionen els aliments, hem visionat l'erupció dels volcans, hem creat un ecosistema, neu artificial, un termòmetre casolà i un

slime. També hem gaudit amb el llançament dels coets, els colorants i hem descobert la cromatografia.

La visita d'en Josep Duran, professor de química i membre del grup de recerca educativa de la UdG i l'espectacle Melquiades van servir per visonar d'una manera amena i científica bona part dels experiments que després vam portar a l'aula durant el curs. L'escola va ser la convidada a la jornada Vilafant, Vila Educadora i els alumnes de Cicle Superior van fer una demostració en directe del projecte experimental que va ser molt aplaudida.

ELS JOCS TRADICIONALS DELS NOSTRES AVIS ENTREN A L'ESCOLA

Aprofitant que enguany hem celebrat el 40è. aniversari de la festa de la gent gran, l'escola ha desplegat un munt d'activitats per compartir i treballar plegats amb ells. Hem dedicat unes sessions a descobrir quins eren els jocs tradicionals de l'escola de fa un grapat d'anys, quan encara les noves tecnologies estaven lluny de ser descobertes i la mainada havia de mostrar el seu enginy innat per passar l'estona.

La Carme i en Berto ens han ensenyat a jugar al joc dels disbarats, la Teresa la cantarella per jugar amb la pilota a la paret, la Fina caps i traves amb l'ajuda de la Neus i l'Antonio, en Pepe ens ha muntat uns carretons amb llaunes de sardines, la Núria i la Lluïsa ens han fet ballar i pensar amb el penjat, en Ramon ens ha mostrat l'agilitat i destresa per fer rutil·lar el cercol, la Tina ens ha passejat a coll-i-be, amb en Josep hem descobert com guanyar terreny als companys, els Peres ens han fet jugar amb les bitlles, en Joan, la Carmela, la Paquita, la Lola,... tots ens han parlat de quan eren petits i anaven a l'escola i com de bé s'ho passaven amb quatre lilaïnes que els feien volar la imaginació, la il·lusió i la màgia. Tots coincideixen que van tenir una infància plena de jocs. Primer els pensaven i dissenyaven, després els havien de construir i finalment hi jugaven fins que es feien malbé. Aquesta creativitat, ara tan de moda en boca dels experts, segurament era força més present en la seva època que en l'actual.

Gràcies per ensenyar-nos a jugar a caps i traves, a fer amar el cercol, a guanyar terreny, a marro, a pilota a la paret, a tira-pedres, al joc dels disbarats, al quadrat, a fer carretons amb llaunes de sardines, a cantar i pagar penyores, a passar l'anell, a jugar a bitlles, a fer ballar la baldufa, a jugar al penjat... i un munt de jocs més, que de ben segur intentarem posar en pràctica a les nostres hores d'esbarjo durant aquest curs que en- cetem. Compartir és aprendre!

'FORTNITE' DIVERSIÓ O ADDICCIÓ

El passat curs va sortir una notícia que va fer que molts pares es preocupessin pels videojocs als quals habitualment juguen els seus fills.

Arran d'aquesta notícia relacionada amb el joc "**Fortnite**", del que us vull parlar en aquest escrit, molts psicòlegs, pares, mares i també adolescents, van obrir un gran debat de si aquest joc en qüestió creava una certa addicció entre els joves aficionats.

Tot va esclatar, quan es va fer pública una notícia, que informava d'una nena de 9 anys que va quedar tan "enganxada" a aquest joc, que va haver de fer, fins i tot, rehabilitació. La nena va arribar a jugar d'amagat fins a 10 hores seguides, sobretot de matinada quan els seus pares dormien i això la va afectar, tant en el seu rendiment escolar com en la seva personalitat.

És veritat que sentir aquest tipus de notícia causa expectació i preocupació entre pares i mares, però també és cert que no tota la culpa és del joc. Penso que aquí té molt a veure l'ús que se'n fa i el temps que s'hi dedica.

Per posar-vos en situació, m'agradaria explicar-vos una mica de què va aquest joc. Es tracta d'un joc en línia, on 100 jugadors, a través de les seves "**skins**" (que serien com una mena de personatges) es llencen d'un autobús aerostàtic en ala-delta o paraigües, fins arribar a una illa. Allà s'han d'anar trobant els uns amb els altres i s'han d'anar eliminant entre ells fins que el guanyador és qui queda com a únic supervivent. Perquè el jugador estigui en constant moviment es crea una tempesta que s'ha d'anar esquivant, sempre quedant dins del que es coneix com a "**ull de la tempesta**", que seria un cercle que es va estrenyent fent que la superfície de joc cada cop sigui menor. Per poder eliminar els altres, els jugadors disposen d'armes i municions que van trobant en baùls dispo-

sats en diferents edificis o espais, repartits per tota l'illa. També poden trobar "**pocions d'escut**" i materials amb els quals es poden anar construint edificacions per atacar i defensar-se. Un dels atractius del joc, és la possibilitat de formar un equip i jugar-hi amb els amics, comunicant-se amb ells, mitjançant els cascs, altaveus i micròfons. A favor d'això haig de dir, és una manera de no perdre contacte amb amics dels quals, per diferents motius, sigui la distància o sigui per temps, no es pot parlar habitualment, ja que mentre es juga es pot anar xerrant d'altres coses que no tenen res a veure amb el joc. Dins del joc també es pot anar avançant de nivell "**pas de batalla**" que pot ser gratuït o bé pagant amb moneda del joc. D'aquesta manera es poden aconseguir més "**skins**" i balls (els personatges poden ballar diferents tipus de danses) a part d'altres coses. També hi ha l'opció de comprar coses mitjançant targeta de crèdit o altres vies, però es pot jugar sense necessitat de tenir cap cost addicional.

Jo hi he jugat i reconec que una mica addictiu sí que ho és. També s'ha parlat del fet que els jugadors de futbol celebren els gols amb balls propis del joc o bé que "**youtubers gamers**" professionals facin vídeos en directe fent partides durant el joc, és una "**perfecta porta d'entrada per l'addicció al joc**" però també s'ha de tenir en compte, tal com he dit al principi, que tot depèn de l'entorn en el qual es troba la persona que hi juga, el control parental i la personalitat del jugador, factors molt importants a l'hora d'evitar riscos.

En aquest escrit no vull defensar el joc, ni aquest ni cap altre, però crec que tot amb un cert equilibri no és tan dolent. Si posem límits, no s'ha d'arribar a les addiccions que comentava al principi. El problema no està en el "**Fortnite**" ni en cap altre joc, sinó en l'ús que fem i/o deixem fer.

Natàlia Torralba

FORTNITE

LA NOSTRA EXPERIÈNCIA DEL PAS DE LA PRIMÀRIA A L'ESO

En aquest article veureu la nostra experiència del canvi de sisè a primer d'ESO, narrada des del nostre punt de vista. Perquè veieu com és en realitat l'adaptació.

Què ens va semblar sisè?

El primer dia de sisè no va ser com el de cinquè. No estàvem gaire espantades el primer dia de sisè ja que coneixíem a tothom i també a les professores. També sabíem com s'havia de treballar. L'únic eren les proves de les competències bàsiques, tot i que, finalment, van sortir bé.

Durant el curs havíem de treballar força i estudiar pels exàmens. També ens preparàvem per les competències.

Al final de curs, ja teníem ganes de començar l'ESO, però a la vegada teníem dubtes de com seria el canvi: faré amics?, és difícil?, em perdré per allà?... Però tots pensàvem una mateixa cosa: que enyoraríem l'escola.

Què ens va semblar primer d'ESO?

El primer dia, com que veníem d'una petita escola de poble, no sabíem ben bé com seria tot en general. Passàvem de ser els més grans de l'escola als més petits de l'institut.

El primer dia ens van acollir bé. A l'entrada principal ens van reunir només a tots els alumnes de primer. Vam fer els

grups i un cop ja a classe ens van explicar la dinàmica, els professors que tindríem, com serien les classes, la distribució dels horaris...

Durant el curs, t'adones que no és tan difícil fer amics. També s'ha de dir que el fet de tenir un pati només per als alumnes de primer facilita l'adaptació a primer.

En general, el curs ens va semblar força fàcil ja que veníem molt ben preparats.

Comparacions 6è - 1r ESO

A sisè teníem una professora per gairebé totes les assignatures i a l'ESO teníem un professor per matèria.

L'ambient de l'escola era més familiar ja que érem pocs i ens coneixíem. A l'ESO és diferent, en comptes de ser tots un grup, com a l'escola, ens distribueixen en diversos grups. Els alumnes que venien d'escoles grans ja es coneixien entre ells i tenien més facilitat en establir una amistat.

Ainhoa Frank i Laia Sala
Estudiants de primer d'ESO
a l'INS Cendrassos de Figueres

ACTIVITAT FÍSICA AL PARC DE SALUT "DIMARTS SALUDABLES"

El parc de salut urbà que tenim instal·lat a la zona verda del veïnat de l'Oliva, és un conjunt d'aparells que conformen un circuit dissenyat per realitzar exercici físic moderat i que té com a objectiu la salut i no el rendiment esportiu.

Els aparells que formen aquest parc estan enfocats a realitzar un treball de prevenció, millora i/o manteniment dels moviments necessaris per a les activitats de la vida diària per així millorar la qualitat de vida de les persones.

Gràcies a la col·laboració de Dipsalut (Diputació de Girona) i Urban Salut, estem gaudint d'un conjunt de dinamitzacions amb l'objectiu d'evitar el sedentarisme i fomentar l'activitat física dels nostres veïns i veïnes. Enguany enfoquem a treballar aspectes de les habilitats per a la vida per lluitar contra l'aïllament social, la pobresa i la solitud, apoderant a les persones per ser més autònomes i amb presa de decisions.

Aquestes dinamitzacions, que porta a terme un dinamitzador especialitzat en aspectes socials i esport d'una manera molt lúdica i amena, es realitzen cada dimarts a les 9 del matí, dins del programa "dimarts saludables". Cada sessió té una hora de durada i totes les persones més grans de 16 anys hi poden participar de manera gratuïta; només cal portar roba còmoda, aigua, gorra i moltes ganes de passar-ho bé.

Les dinamitzacions que es duen a terme en el parc es treballen i preparen per adaptar-se a tot tipus d'usuaris que vulguin gaudir de fer salut i esport a l'aire lliure, dirigits per un dinamitzador i acompanyats d'altres persones a partir de 16 anys, com hem comentat.

Les sessions consten de tres parts bàsiques i essencials, l'escalfament, la part principal amb els aparells i els estiraments, sempre amb el mateix ordre. El temps de la sessió física és d'una hora, amb diferents intensitats.

La vida que es genera al voltant del parc fa que ens permeti sempre anar més enllà, dia rere dia en les sessions. La nostra finalitat és que els usuaris trobin alhora un espai de trobada, gaudir de l'aire lliure tot l'any en el nostre fantàstic Empordà i fer salut per mitjà de l'esport.

És per això, que dins de les sessions introduïm tot tipus d'activitats lúdiques i creatives per gaudir-ne. Treballem combinant sortides a peu pel municipi dins de les xarxes d'itineraris saludables, fem marxa nòrdica, fem sessions amb música, organitzem trobades amb altres parcs de salut de la comarca, treballem amb diferents materials per fer les dinamitzacions cada dia diferents, tals com pilotes de diferents mides, anelles Hula Hoop, cintes flexibles, cordes de tensió, cons, etc.

Per últim és molt important tenir present que fem salut a l'aire lliure i és per això que les sessions es programen i estructuren tenint molt en compte la meteorologia. Fem sessions durant l'estiu en llocs d'ombra, en horaris que hi hagi menys sol, o durant l'hivern busquem un ritme més alt d'escalfament i sessió per adaptar-nos millor a la climatologia. En cas de previsió de mal temps com pluja, tramuntana forta o fred extrem, l'Ajuntament posa a disposició una sala per dur a terme la sessió a cobert.

Joan Carles Mora

PASSEIG NATURALISTA I CULTURAL PER EL FAR D'EMPORDÀ

Enguany, el passeig per El Far el vam fer pocs dies després de celebrar el Corpus.

Pel juny, la falç al puny i la primavera s'esmuny i de prop o de lluny el Corpus* pel juny

*El Corpus (festa del cos i la sang de Crist) se celebra 60 dies després de la Pasqua de Resurrecció la qual és el primer diumenge següent a la primera lluna plena després de l'equinocci de primavera a l'hemisferi nord.

Recorregut

Sortida pel camí de Siurana, trencar pel camí de la Rutlla, travessar l'antic estany en sentit nord i arribar a la carretera del cementiri i es torna a El Far. En total unes dues hores i mitja comptant les parades.

Objectius

- 1- Les plantes, un model de convivència
- 2- Les plantes viuen en comunitats vegetals
- 3- L'antic estany és un espai singular i acull espècies singulars
- 4- El Far, bell paisatge en mosaic de conreus i arbredes
- 5- El joc de l'ànec a El Far d'Empordà

1- Les plantes, un model de convivència

En els marges del camí de Siurana, hi ha una bona representació d'arbrissos mediterranis, amb ametller, magraner bord i ullastre, que és l'olivera borda. En el marge dret, veiem que la figuera i la figuera de moro conviuen en el mateix lloc, una bona lliçó per a les persones.

2- Les plantes silvestres viuen en comunitats vegetals

La flora és el conjunt de les plantes silvestres d'un lloc i es refereix a la presència i diversitat –varietat– en espècies vegetals. La vegetació consisteix en el conjunt total dels vegetals que viuen en un territori o bé la suma de les comunitats vegetals d'una àrea geogràfica. Ras i curt: les plantes s'agrupen per afinitats –comunitats– com per exemple la brolla, l'alzinar, la garriga, el bosc, el canyer, etc. Un exemple que s'observa en el rec de l'antic estany és el canyissar amb corretjola o campaneta blanca. Per tant, en una comunitat determinada, esperarem trobar habitualment les mateixes espècies.

En aquest recorregut es poden observar:

- Plantes dels marges secs
- Espècies de zones humides: recs
- Plantes dels marges amb més humitat

L'espinafessa, una singularitat de l'Empordà que a primers de juny està florida

3- L'antic estany és un espai singular i acull espècies singulars

Els antics estanys del Far són indrets molt interessants perquè hi viuen algunes espècies d'interès. De fet, s'hi troben espècies com el lliri groc –pròpia d'aiguamolls– i el *Thalictrum morissonii*, una planta alta, de quasi un metre, amb flors grogues i que té una àrea de distribució curiosa. Segons el botànic Dr. Joan Font (UVic i UdG) «Aquest *Thalictrum* només es troba a l'Empordà a la Península i al llibre vermell es va considerar una espècie Vulnerable. La seva àrea de distribució és més o menys continua des de Turquia.

Seria un cas similar al de l'espinafressa. La localitat d'El Far ja era coneguda, tot i que resulta interessant per tractar-se de la més interior. El caràcter endorreic d'El Far d'aquesta zona fa que apareguin algunes espècies més pròpies dels prats més salins propers al litoral, com *Linum maritimum*.

<http://www.floracatalana.net/thalictrum-morisonii-c-c-gmel-subsp-mediterraneum-jordan-p-w-ball>

Un exemplar de *Thalictrum* en el rec dels antics estanys de

El Far d'Empordà

4- El Far, bell paisatge en mosaic de conreus i arbredes

El poble del Far s'enlaira dalt d'un turó que presideix un sector de la plana de l'Alt Empordà. En el seu terme dominen els conreus de secà, com l'ordi i les oliveres, amb alguna peça de regadiu com el blat de moro. Destaquen des del punt de vista naturalista els antics estanys.

Les zones humides, en general, s'havien dessecat per combatre el paludisme, en concret per eliminar punts d'aigua on pogués criar el mosquit transmissor d'aquesta malaltia. L'asseccament també comportava noves terres de conreu, moltes vegades de gran fertilitat.

En aquest sector antigament lacustre, el sòl és més humit que a la resta del municipi i així s'hi han plantat arbres de creixement ràpid com el pollancre i el plàtan. A part hi creixen espontàniament espècies pròpies del bosc de ribera com l'om i el freixe de fulla petita.

5- El joc de l'ànec a El Far d'Empordà

Com a al·licient a la sortida de 2018 i atès que el poble té la Fira de l'ànec, hem proposat el joc de l'ànec de El Far, activitat que combina els jocs de pistes amb l'adaptació del joc de l'oca tradicional i, així, al tauler en lloc d'ocques hi figuren ànecs.

L'ànec és un animal domèstic que és matèria primera de la cuina tradicional i també ha arribat a l'alta gastronomia, especialment per un dels seus productes com és el fetge gras.

Tanmateix forma part de l'aviram que es cria a molts llocs del món i per això hi ha moltes races i varietats diferents. En el medi natural hi ha una important diversitat d'espècies, ja que és una au molt ben adaptada al medi aquàtic, que vola i també es mou prou bé a terra.

El joc de l'ànec a El Far d'Empordà és una adaptació local del popular joc de l'oca, que permet descobrir alguns dels ànecs més coneguts del món, com races, espècies i protagonistes de còmic, a la vegada que es gaudeix de la passejada per la ruta dels antics estanys, un interessant itinerari per conèixer flora i paisatge típics de l'Empordà. El joc consisteix a anar d'ànec en ànec, dels 11 que hi ha en el tauler, i per poder avançar cal endevinar quin és l'ànec incògnita de la casella corresponent i, a més, trobar el seu dibuix que està amagat en el medi natural. Entre un ànec i el següent, a cada casella hi ha representada una de les plantes de la ruta, que estan ordenades per comunitats vegetals.

Els onze ànecs que formen part d'aquest joc són l'èider, el mandarí, el de fira, l'aneguet lleig, el Donald, el «pato» Lucas, el mut, en Psycho, en Wade, el coll-verd i el cullerot. Per cert, la casella 56 és el centre penitenciari Puig de les Basses i, qui hi cau, ha de tornar a començar.

El poble d'El Far té un paisatge privilegiat de mosaic de conreus de secà i arbredes. Al juny, quan la primavera s'esmuny, destaca la grogor de la ginesta i l'espinafressa i el to ros dels camps d'ordi. Al mig d'aquesta ruta hi ha els antics estanys, ara conreus que conserven recs on es desenvolupen plantes pròpies de zones humides. La ruta s'ha estrenat el dissabte 2 de juny i hi han participat una trentena de persones.

Les 11 endevinalles per descobrir l'onzena d'ànecs incògnita són:

5-1 Amb el meu plumó et fas un bon edredó: L'edredó és una peça de roba per posar sobre el llit, generalment plena de plomissol i que als països del nord d'Europa s'obtenia de l'ànec èider. <http://www.elcastellano.org/palabra/edred%C3%B3n>

5-2 Tinc aspecte de samurai... i, si no venc bolsos, a mi rai! L'ànec mandarí és un dels ànecs més bells del món i dona nom a una coneguda marca de bolsos.

5-3 No estic casat, però porto un anell al costat. L'ànec de fira, que en les atraccions de pesca infantil, és pescat amb canyes i permet aconseguir premis.

5-4 Soc tan lleig, que provocho mareig L'ànec lleig, protagonista d'una coneguda faula.

5-5 Soc l'ànec que em dic igual que el president L'ànec Donald, ja que comparteix nom de pila amb l'actual president dels Estats Units d'Amèrica.

5-6 Soc de color negre i sempre estic negre El malhumorat «pato» Lucas és un dels «personatges» o «patonatges» de la factoria Warner Bros.

5-7 Soc l'ànec que no té res a dir L'ànec mut. https://ca.wikipedia.org/wiki/%C3%80nec_mut

5-8 M'han fet a can Pokemon, amb forma d'ornitorrinc, mirada perduda i curt de gambals

Psyduck <http://es.pokemon.wikia.com/wiki/Psyduck>

5-9 Soc poruc i espantadís, amic del gat Garfield i porto un flotador amb la meua cara que expressa les meves emocions. Wade. https://es.wikipedia.org/wiki/Garfield_y_sus_amigos

5-10 Soc l'ànec salvatge més comú al nostre país. L'ànec coll-verd

5-11 Amb el bec en forma de cullerot, el meu nom en devinar ja pots... L'ànec cullerot

Juguem al joc de l'ànec a El Far d'Empordà. Aquest municipi, que organitza la Fira de l'Ànec, ha realitzat l'activitat lúdica «el joc de l'ànec», adaptació local del popular joc de l'oca que permet descobrir alguns dels ànecs més coneguts del món, com races, espècies i protagonistes de còmic, a la vegada que gaudeix de la passejada per la ruta dels antics estanys, un interessant itinerari per conèixer flora i paisatge típics de l'Empordà.

Josep M Dacosta
Biòleg i naturalista

EN JOAN I L'ANGELINA DE CAL TREMPAT

En Joan i l'Angelina sempre tenen la porta de casa seva oberta, a punt per fer petar la xerrada. Entrar a cal Trempat és com recular en el temps. Un temps en què totes les cases de pagès compartien l'espai de l'habitatge a dalt amb les quadres i els corrals pel bestiar, a baix. Un temps en què la gent no anava tan accelerada i era habitual seure al pedrís per conversar sobre com havia anat la jornada amb els veïns.

En Joan Trulls i Soler, fill de l'Emili Trulls Sala i de la Teresa Soler Pinadell, va néixer a cal Trempat el 19 d'agost de l'any 1932. El matrimoni va tenir quatre criatures: la Carme, en Joan, en Pere (que va morir del xarampió als pocs mesos) i en Josep.

A mitjans del segle xx, com gairebé tothom del Far, la família vivia de les terres i del bestiar que tenien a casa. "La mare era de can Panot de Vilatenim i sempre havien tingut eugues per anar a batre a altres cases. Potser per aquest fet, la casa també era coneguda com a ca l'Eugasser".

En època dels besavis d'en Joan, cal Trempat havia estat un hostel on s'hi paraven els passavolants i la gent que feia via cap a Figueres. La seva privilegiada situació, a peu de carretera, va propiciar que la Quima i en Pere paressin fonda. "La meva besàvia paterna, la Quima, era una dona arriada i molt feïnera que tant servia per treballar a pagès com per cuinar un plat a l'hostal. La gent que es parava a casa, dinaven i solien jugar una estona a les cartes o al dòmino", explica en Joan.

El pare d'en Joan, en Miliu Trulls, com era conegut al poble, sempre li havien agradat molt els cavalls i les eugues, igual que al seu pare i avi d'en Joan. De fet, es dedicaven a la compravenda d'aquests animals. La mare d'en Joan, la Teresa, també criava conills, pollastres, ànecs i tota classe d'aviram. Els dijous, amb la tartana, anaven a mercat a Figueres i venien ous i tot l'excedent de bestiar. D'aquesta manera ajudaven a l'economia familiar i podien comprar el que havien de menester per la setmana.

Quan va esclatar la guerra, en Joan era un nen de quatre anys però encara recorda que quan venien els avions a bombardejar de nits, la gent corria amb un broc a la boca, agafaven les coses i s'anaven a amagar a la barraca que tenien a l'era. "Si era de dies, ens solíem amagar sota l'escala. La gent pensava que si s'esfondrava la casa, la volta de l'escala

▲ En Josep, a principis dels anys setanta

resistiria i no ens passaria res", aclareix en Joan.

En Joan va anar a l'escola del Far i després als Fossos a Figueres. Anant a ballar a Olot va conèixer l'Angelina Pagès i Puigvert, nascuda al mas de la Creu, un mas molt a prop d'Olot, a la comarca de la Garrotxa.

L'Angelina va néixer el 23 de gener de l'any 1936. Els seus pares, la Francisca Puigvert i Corominas i en Lluís Pagès i Triadú eren de la Vall de Bianya. El matrimoni Pagès Puigvert feien d'hortolans i van tenir tres fills: l'Angelina, la Fina i en Lluís. L'Angelina va començar a treballar des de molt jove: "Quan tenia dotze anys, als matins anava a escola a Olot i a les tardes vaig començar a treballar d'aprenenta, primer amb un sastre i després amb un altre de més renom. A l'edat de quinze anys vaig entrar a treballar en una fàbrica de fer jerseis i gènere de punt. Allà m'hi vaig estar fins que em vaig casar", puntualitza l'Angelina.

Durant els anys seixanta del segle passat, molta gent a Olot treballava a les fàbriques tèxtils que hi havia escampades per la comarca. A la fàbrica on treballava l'Angelina hi havia des de les filatures a la confecció dels jerseis. Era una empresa amb més de 370 obrers que treballaven en tot el procés de fabricació. Amb el desmantellament de les colònies tèxtils i després d'haver enderrocat la fàbrica, actualment encara es conserva la xemeneia com a testimoni d'un temps passat.

▲ En Joan i l'Angelina el dia del seu casament, l'any 1965

L'Angelina i en Joan es van casar a l'Església dels Freres d'Olot, l'11 de setembre de l'any 1965 i un any després va néixer el seu fill Josep. "Vam fer l'àpat de casament a la Font Moixina d'Olot i vam anar de viatge fins a Barcelona, Montserrat i pels voltants. Llavors era el que feia la majoria de la gent", em diu l'Angelina.

Quan la gent del poble del Far va saber que la noia que es casava amb en Joan no venia de pagès, la gent comentava a la meua sogra: "Mare de Déu!, què en fareu d'aquesta noia? No sabrà fer res, no duraran ni quatre dies!...", diu rient l'Angelina.

"I ja ho veus, he fet de tot: he matat el porc, he fet botifarres, he esbrollat tomateres, he munyit les vaques...no m'ha quedat res enrere!"

Tant en Joan com l'Angelina sempre s'han implicat molt en la vida del poble. En Joan va ser l'alcalde

del poble de l'any 1973 al 1979. Uns anys força convulsos i complicats pel poble ja que va viure el final del franquisme i va encetar el període democràtic, a més del creixement del poble amb l'arribada de nous procedents del sud d'Espanya. Durant aquests anys, va coincidir que ell era l'alcalde i el seu pare, en *Miliu*, era el jutge de pau.

D'altra banda, l'Angelina va col·laborar amb la comissió de festes durant un bon grapat d'anys durant els quals es van iniciar tot un seguit d'activitats lúdiques i festives al poble com la cavalcada de Reis o el dinar del governador.

Amb gairebé cinquanta-tres anys de matrimoni, l'Angelina i en Joan són tot un referent del Far. La seva hospitalitat i bon veïnatge els fa molt coneguts. Quan arriba el bon temps, el banc del davant de cal Trempat s'omple de gent que hi para a xerrar, a saludar o simplement a fer poble. Sempre he pensat que això és un fet indicatiu que ens mostra com són els seus amfitrions. Deu ser per alguna cosa, no?

Rosa Maria Moret

EL PREGONER D'EL FAR, PERE AYATS (1869)

L'ofici de pregoner havia estat molt arrelat als pobles i, fins i tot, força gent encara guardem a la nostra memòria, amb nostàlgia i nitidesa, una imatge de la figura d'un home que passava pels carrers, a toc de trompeta, per anunciar un ban o encàrrec important. Potser només ho relacionem amb el cine, però la seva presència ens és prou coneguda. L'acció de pregonar també es coneix com "fer la crida". Solia començar sempre amb la mateixa cantarella: "Per ordre del senyor alcalde es fa saber..." i solien ser dites en català, ja que eren fetes a mà, en contraposició amb els bans i anuncis impresos que solien ser en llengua castellana. De totes maneres, l'agutzil o pregoner només solia parlar la seva llengua materna. Hem de pensar que bona part de la població era analfabeta o amb coneixements poc suficients per entendre, així que la lectura en veu alta i clara era l'únic mitjà informatiu que podia arribar a tothom. Cal explicar –pels pocs avesats en instruments musicals– que una corneta no és el mateix que un cornetí, encara que els dos són instruments de vent, el segon va proveït de pistons i té un registre més agut i una sonoritat més penetrant, i la corneta és més simple i fàcil de fer-la sonar.

El pregoner solia formar part de la plantilla de l'ajuntament amb la categoria d'agutzil amb un salari baix o gratificació, atès que no tenia feina diària, encara que normalment anava combinat amb altres responsabilitats que completaven el sou. Curiosament el municipi del Far d'Empordà va convocar una plaça específica de pregoner l'1 de gener del 1869¹, amb l'alcalde Ferran Roviras, el regidor Salvi Roger, i amb Pere Gener com a secretari, on un petit plec de clàusules recollien les condicions de la feina a desenvolupar. El primer punt fixa els honoraris que serien de 17 duros i 6 rals anuals, repartits en quatre pagues, una per trimestre. La persona es responsabilitzava de la difusió de "*todos los bandos y órdenes mandados del gobierno de la nación que le encomendará el Sr. Alcalde y Ayuntamiento*", així com també del jutge de primera instància i altres jutges de pau del districte judicial. La feina anava combinada amb l'enterrament dels difunts del Far d'Empordà, literalment "*pregonero y sepulturero y todo el servicio de campanero*". El pregoner finalment triat va ser Pere Ayats, que no va poder signar la presa de possessió, ja que no en sabia. Com que la població estava bastant dispersa amb nombrosos masos per tot el terme, el plec de condicions ja recull per escrit l'obligació de portar els difunts per part de la família fins al pou comú, punt des del qual ja

el pregoner/enterramorts recollia i apropava a l'església parroquial i tot seguit al cementiri. Trobem Pere Ayats Marquès al padró d'habitants del 1857², per cert, el més antic conservat, llavors amb 53 anys d'edat, jornaler d'ofici, casat amb Maria Ribell Grau, de 46 anys, i amb tres mainades, Eduard Ayats Ribell de 10 anys, Maria de 7 anys i Cels de 3 anys. Ja no torna a figurar a cap més document poblacional, encara que sí que surten altres famílies amb el cognom Ayats.

Hem intentat buscar algun document més dels arxius de nombrosos ajuntaments de la comarca i només hem localitzat una convocatòria de l'any 1899 de l'Ajuntament de Figueres³ on ja d'entrada exigien tenir coneixements de música per saber tocar el cornetí, a part de poder llegir i escriure amb correcció. S'hi presentaren sis candidats. La convocatòria oficial es va publicar al Butlletí de la Província i premsa local. La persona triada va ser Josep Roquet Fort, veí del carrer Tapis de Figueres, després de superar unes proves eliminatòries de música i lectura. Res a veure amb el del Far! De totes maneres la presència de pregoners amb funció d'agutzils ha estat present fins fa poques dècades, així, a tall d'exemple, recorden a Lluís Vilagran Vilà fins al 1985 com el pregoner de Navata, a la vegada que feia de massatgista de l'equip de futbol local. A l'actualitat els altaveus posats al cim dels campanars han substituït les figures plenes de vida dels pregoners, i més ara amb l'edició de butlletins municipals o escrits posats a la bústia de cada casa, ja es fa saber el que calgui; també cal anotar la ràdio local, si en disposen, i la irrupció de les xarxes socials com el portal web del consistori. En un sentit més modern, el pregoner dels nostres temps només seria qui fa el pregó de les festes majors.

Per Erika Serna Coba
(Arxiu Comarcal de
l'Alt Empordà)

1 ACAE. Ajuntament del Far d'Empordà. Administració general: capsa núm. 2.

2 Ibídem. Capsa 49.

3 ACAE. Ajuntament de Figueres. Administració general: capses 967 i 1587.

EL CASAL DE LA GENT GRAN D'EL FAR D'EMPORDÀ

Moltes tardes de bona companyia, rialles, jocs, tallers, xerrades, entreteniments, celebracions i moltes altres coses més. Tot això protagonitzat pel nostre respectat i estimat col·lectiu que és la gent gran del nostre poble. El casal del Far d'Empordà esdevé un espai important pel foment de totes les activitats socioculturals, les relacions interpersonals i la participació de tota la gent gran, representant un element de referència per a l'envelliment actiu i per la millora de la qualitat i condicions de vida de totes les persones més grans de 60 anys.

Durant aquest darrer any en el casal s'han dut a terme un munt d'activitats que han estat molt ben acollides i amb un gran èxit de participació. Volem posar en coneixement un resum de totes aquestes experiències viscudes que tenen sempre com a objectiu fomentar la convivència, les relacions intergeneracionals i el compromís de tota la comunitat:

-Tallers de memòria. Un taller de 12 sessions a la tardor i un taller de 12 sessions a la primavera, amb dos grups a cada taller. Les sessions són d'una hora setmanal per cada grup.

-Taller de gimnàstica. Tres tallers durant tot l'any (un a la tardor i dos tallers consecutius a la primavera). Són 30 sessions d'una hora durant tot l'any.

-Taller de manualitats. Aquesta activitat es realitza cada dimarts a la tarda durant tot l'any i com a resultat en surten unes obres molt boniques i ben treballades. Destaquem les creacions de Halloween per rebre els nens del poble, ornaments de Nadal, detall per la festa de la gent gran i treballs obsequiats a l'AMPA de l'escola per la fira de l'ànec (exposarem un recull fotogràfic en aquest article).

-Classes de català. Duren tot un curs escolar i són d'1,5 hores setmanals.

-Festes del casal. Castanyada, calçotada, dijous gras amb disfresses molt divertides i alguna altra celebració al casal per homenatjar sants i aniversaris de la gent que s'aplega durant el dia a dia al casal.

-Àpats. Dinar per celebrar les festes de Nadal i berenar-sopar d'estiu abans de les vacances del casal. Els àpats tenen lloc en els dos restaurants del nostre poble.

-Xerrades. En aquest darrer any es van promoure dues xerrades. Una va ser organitzada pel col·legi de farmacèutics de Girona dintre del programa d'educació sanitària per la gent gran amb el tema "Què cal saber del dolor?" a càrrec de la farmacèutica Marta Genís. La segona xerrada va ser donada per professionals de l'Àrea de Benestar del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, d'Inclusió Alt Empordà i de la Fundació Tutelar de l'Alt Empordà i ens van parlar sobre l'envelliment actiu i saludable, coneixement dels drets de la gent gran, el testament vital, la donació i el testament.

-Visites. Vam rebre els nens del poble per Halloween, organitzat i de la mà de l'Associació Juvenil Atalaia. Per Nadal ens van visitar els alumnes de l'escola de cicle mitjà i superior amb les seves mestres per deleitar-nos amb una activitat de Nadal, poemes i cançons.

La gent gran del casal va anar també a visitar a tots els nens de l'escola i a ensenyar-los-hi els jocs amb els quals gaudien a la seva infància.

-Excursió. Aquesta primavera vam anar a Barcelona a visitar el Poble Espanyol i el Centre Comercial Arenas.

A més a més del dia a dia al casal de la gent gran, aquestes són moltes de les activitats de les que hem disfrutat. Esperem que les que han de venir siguin del vostre grat i que tinguin molta participació. Aprofitem aquest escrit per convidar i animar a tota la gent gran del poble que hi vingui, ja que hi serà molt ben rebut. Us esperem a tots al casal per viure plegats totes les experiències possibles.

TESTIMONI D'UN GRUP DE GENT GRAN QUE DEFINEIXEN BREUMENT LA SEVA EXPERIÈNCIA AL CASAL

Carmen Rodríguez: Me lo paso muy bien. Es lo mejor que han hecho en el pueblo para la juventud de nuestra edad. Cada día estoy deseando que sea la tarde y la hora de ir al casal. No me pierdo ni un día. Con lo que disfruto mucho es con las manualidades.

Joan Arnall: M'ho passò molt bé i les tardes passen molt ràpid. Passem estones en molt bona harmonia i diversió. Estem cada dia molt ben informats de la premsa.

Nuri Figueras: Passem estones molt divertides i aprenem molt als tallers. El casal és un lloc molt acollidor i va molt bé per la gent gran. És una manera de reunir-nos tota la gent gran del poble. Si no hi fos el trobaria molt a faltar.

Albert Casanovas: El casal per mi és un èxit i tot el que s'hi fa va molt bé. No ens podem queixar de res.

Carme Descamps: És un esbarjo, ens ho passem molt bé, tardes amb moltes rialles i algun berenar de tant en tant. Estem tots molt ben acompanyats i molt ben atesos per l'Eva.

Lluís Coll: Em va molt bé per no estar tot sol a casa.

Mercè Colls: Tinc sort d'anar-hi a les tardes, ja que em fa molta companyia. Passem unes estones molt divertides.

Joan Saurí: Com a casal i l'ambient està molt bé però la situació no. El casal és bo però mal situat, en no estar arran de terra. Hi ha manca d'aparcament.

Josep Jofre: És el col·legi de la gent gran. Hi ha Eves sense casal però no hi ha casal sense l'Eva. La gent gran d'aquest poble s'ha de conscienciar que el casal és de tots.

Encarna Juárez: Estoy muy contenta, nos lo pasamos muy bien y estamos muy bien atendidos. Nos llevamos todos muy bien, somos un equipo.

Tina Leitón: Para mi es lo mejor que podían haber hecho. Pasamos muy bien tres o cuatro horas con amigos y amigas.

Jaume Moradell: És un lloc on s'hi està molt bé i amb molt bona companyia.

Pere Oliva: És un lloc molt bonic i s'hi està molt bé.

José Pérez: El casal es como una casa para un recreo, llevarse bien, hacer amistades y divertirse un rato.

Lola Simon: M'ha anat molt bé, és una distracció ja que passava moltes hores sola. Al casal et trobes amb la gent, parles amb ells i et relaciones. Allà hi llegim, juguem, algun berenar... i tot amb molt bona companyia. No canviaria a l'Eva per res.

Maria Tell: Per mi ho és tot, m'ha donat molta força per continuar. Tota l'estona que passem junts al casal som com una família.

Jaume Teixidor: Em va molt bé. Jo ara ja no tinc ganes de treballar i si ho faig al matí, a la tarda reposo al casal. Juguem molt al "truc" però m'agradaria aprendre algun altre joc de cartes com per exemple "la manilla".

Paquita Planas: És un centre que ha anat molt bé. Ens hem trobat una colla d'amigues amb les quals parlem de tot i ens ho passem molt bé. T'oblides per una estona de la rutina de cada dia i desconnectes de tot. Qui se'n cuida ens porta molt bé.

Dolores Morillo: És un entreteniment molt gran per a la gent gran. Tenim una àrea per passar el temps i acompanyar-nos els uns als altres.

Juana Cobo: Para mí el casal muy bien. Me ha ido muy bien. Un lugar para pasar ratos en compañía.

Quimeta Quer: Molt bé, una manera de poder comunicar-nos tots. El casal és un 10, i qui ens cuida, molt bé.

Antoni Núñez: Un entreteniment per la gent gran.

Neus Pujol: A mi em sembla molt bé per trobar-nos amb la gent, parlar i distreure'ns. Totes les activitats que s'hi fan les trobo molt importants i interessants però jo disfruto molt amb les que puc fer que són manualitats i taller de memòria.

Ramon Santaulària: Anar al casal de la gent gran i més concretament al taller de memòria, ha suposat compartir agradablement activitats i estones amb companys d'unes inquietuds similars.

Antonia Fernández: El casal es un sitio donde uno se distrae mucho y al mismo tiempo aprende ya que se hacen actividades de mucho provecho que te hacen abrir la mente. Además es muy agradable estar allí con los amigos.

Quim Bayés: Al casal hi he après molt i amb molta il·lusió.

Josep Mª Argelés: La primera vegada que vaig anar al taller de memòria, després d'uns dies d'anar-hi, me'n vaig endur una grata sorpresa pels resultats obtinguts. Vaig recuperar molta memòria, cosa impensable per mi de poder fer. Està molt bé la combinació dels tallers de memòria i les classes de català ja que es complementen perfectament. Vull afegir que és molt important la relació que tenim tots plegats i que no tindríem sense el casal. A més de ser molt bo per mi a més passem una estona divertidíssima.

Els alumnes uns "catxondos".

Lluïsa Casas: Una distracció molt gran. Vaig a tallers de memòria i de gimnàstica on hi passo una bona estona i aprenc molt. A més ens trobem amb totes les amistats.

Àngels Bech: M'he emportat una gran sorpresa al veure el que he après tant a tallers de memòria com a les classes de català ja que a la nostra edat ens convé fer treballar el cap d'una manera especial del que fem al llarg del dia a dia. Vull recalcar que estic molt a gust amb tots els grups que vaig i els que pugui anar. M'encanta el tracte amb tota la gent del poble. També vull agrair als professors dels tallers la seva dedicació.

Maria Cànovas: Disfruto molt dels tallers.

Mª Dolores Casellas: Vaig al taller de memòria que va molt bé per conservar la memòria. Hi ha a més una relació molt bona amb tots els companys i la gent del poble.

Quim Clos: Un lloc de reunió per a la gent del poble i tots els companys. Nosaltres estem en un mas i allà al casal és la manera de trobar-nos tots.

Pere Pujolàs: Una eina que hi ha de ser. Gràcies al casal tenim una bona companyonia. Si no fos pel casal no ens veuríem amb els companys.

Marta Llaó: Una distracció per la gent gran i per passar-ho bé tothom qui hi vulgui anar. És molt important aprofitar les activitats que s'hi fan.

Mari Tetilla: Un esbarjo.

Margarita Abellí: "Una vàlvula d'escapament" ja que allà rius, et distreus i t'ho passes bé. Allà a més tens contacte amb molta gent que habitualment no veus.

Maria Pujol: Jo vaig al casal al taller de memòria que m'agrada molt. Ens ho passem molt bé gràcies a l'Eva.

Fina Company: Ja que no ens trobem a l'església ja que no anem a missa, els de la nostra volada ens trobem al casal.

Teresa Coll Pey: L'activitat del casal és positiva tant pels tallers i classes com per la relació amb tota la gent.

Salvador Company: Anem al casal a taller de memòria i classes de català i ens agrada per parlar amb la gent del poble.

Joana Bret: Una cosa meravellosa pel poble i que ens uneix a tots. La unió que hi ha en aquest poble és molt bonica i molt important per mi.

Rosa Costa: Un bon esbarjo i amb molt bona companyia. Estem molt bé amb l'Eva.

Carme Batlle: Per mi és tot, és molt important, la companyonia, avenir-nos tota la gent i principalment l'Eva.

FESTA DE LA GENT GRAN EL FAR D'EMPORDÀ 1978-2018 40È ANIVERSARI

El poble del Far d'Empordà, amb tot el suport del seu Ajuntament, va homenatjar aquest passat 13 de maig tota la seva gent gran amb una festa molt emotiva i entranyable. Es va viure una diada molt festiva i commemorativa, ja que, a més, se celebraven els 40 anys de la primera festa de la gent gran que es va dur a terme el dia 25 de juny de 1978.

La primera festa de la gent gran, celebrada 40 anys enre-re, va ser una iniciativa de la gent jove del poble d'aquella època. Per festejar aquella primera diada dedicada a la vellesa van organitzar una jornada plena d'actes i activitats que va ser gaudida per tota la gent gran, els seus acompanyants i tothom qui hi va parti-

cipar. Les festes d'homenatge a la vellesa que van seguir no van ser en principi consecutives, instaurant-se aquesta bonica celebració ja de manera tradicional uns anys més tard. Volem donar des d'aquí les gràcies i felicitar a tot aquell grup de joves per la seva decisió i empena de dur al poble del Far l'alegria i emotivitat d'aquella primera festa i moltes altres que van venir. Nosaltres amb la seva ajuda, informació i documentació hem pogut reviuir en aquesta última festa algunes de les activitats viscudes a les primeres festes, així com un recull de fotografies d'aquell temps que vam poder disfrutar durant tot el dinar.

La jornada festiva va començar amb la celebració d'una missa a l'Església de Sant Martí. Tota la gent gran va estar acompanyada durant aquest ofici pels seus nets i per nens de l'escola i del poble que, molt contents, van obsequiar amb un petit ram a totes les senyores. No va faltar la foto de grup en commemoració de la diada. Es va gaudir durant tota la missa de música i, en acabar, d'unes sardanes a la Plaça de l'Església, tot a càrrec de LA PRINCIPAL DE LA BISBAL.

Tot seguit, tothom es va dirigir al centre cívic i social per gaudir d'un bon àpat a càrrec dels Arrossaires d'Argelaguer. Com a festa tan important i senyalada que es vivia, les taules van lluir parades de festa major. Hem de desta-

car el bonic i treballat detall fet a mà per les senyores del casal de la gent gran, una bosseta en la qual s'hi trobava el tovalló i els coberts i que es va obsequiar de record a tots els assistents. També com a regal per tothom van

ser la copa i el got de l'àpat que estaven gravats amb les dates d'aquesta celebració dels 40 anys i el logotip del nostre Ajuntament.

La sala del centre cívic i social es va adornar amb una pancarta elaborada pels nens i nenes de l'escola, juntament amb les seves mestres. Aquesta va ser la manera com tota la mainada de l'escola va felicitar a tot el col·lectiu de la gent gran del poble. Aquest bonic rètol va acompanyar tota la celebració del dinar i de la tarda, i davant d'ell es van bufar les espelmes de l'espectacular pastís de celebració dels 40 anys de la festa de la gent gran. Les encarregades i protagonistes d'apagar les espelmes del pastís van ser les senyores del casal, que són unes artistes de les manualitats. Hem de fer menció que la imatge del poble del Far del pastís, que és de xocolata, s'ha tret d'un quadre pintat per l'elfarenc Eduard Sánchez Morillo.

En acabar l'àpat es va fer una entrega de diplomes personalitzats com a símbol d'homenatge, respecte i reconeixement a tota la gent gran

Per acabar aquesta bonica jornada que es va viure plena d'alegria, sorpreses i emocions es va gaudir i aplaudir molt un fantàstic concert seguit d'una llarga sessió de ball, també a càrrec de la gran orquestra LA PRINCIPAL DE LA BISBAL.

Vull agrair l'ajuda i col·laboració de tothom qui va fer possible aquesta diada tan especial. Primer de tot, gràcies a tota la gent gran que hi va poder assistir i a tots els seus acompanyants. Gràcies a l'Ajuntament, que va fer realitat una gran i entranyable festa i que any rere any fa possible aquesta diada. Moltes gràcies als nens i nenes de l'escola i a totes les seves mestres. Gràcies a tota la mainada i joves que també ens van acompanyar. Gràcies a totes les empreses i entitats que hi van col·laborar i gràcies especialment a l'Associació Juvenil Atalaia per la seva sempre estimada ajuda, organització, alegria i empatia amb tothom. Un gran agraïment també per en Jaume Coll i en Josep Trulls, que sempre hi són, i un any més donem les gràcies a la col·laboració de L'OBRA SOCIAL LA CAIXA.

Us esperem a tots a la propera festa!!!

Eva Roca Farrés

LLUÍS COLL MOY

Tota una vida treballant amb esforç i constància, malgrat els entrebancs de la vida.

Quedem un matí amb en Lluís sota les mèlies florides que creixen ufanes en el seu jardí. Les enfiladisses que s'arrapen arreu de les parets fan la sensació d'estar en un lloc recollit i tranquil. Tot encara és verd i la marinada ajuda a passar les primeres calors de l'estiu.

En Lluís Coll Moy, més conegut al poble com en Lluís de cal Carrè, va néixer a les tres de la tarda del 30 de maig de l'any 1930 a can mas Compte de l'Església de Garrigàs. El pare, en Jaume Coll Coll era fill del mas Compte del Mas. Els seus pares n'eren els masovers. "El pare va comprar la rectoria del poble i d'aquí prové el nom del mas Compte de l'Església ja que era just a tocar l'Església de Sant Miquel".

En Lluís va ser el penúltim fill de la nombrosa família formada per en Jaume Coll i la Teresa Moy Cantenys, filla de Creixell. El matrimoni va tenir cinc fills; en Josep, la Consuelo, l'Angeleta, en Lluís i la Caterina. Dels seus germans, actualment només queden ell i l'Angeleta. "A casa ens dedicàvem a menar i treballar les terres. Teníem ramat, i tota mena d'aviram: indiots, oques, ànecs, gallines,... El pare era l'hereu d'una família amb sis germans més, tots dedicats al món de pagès".

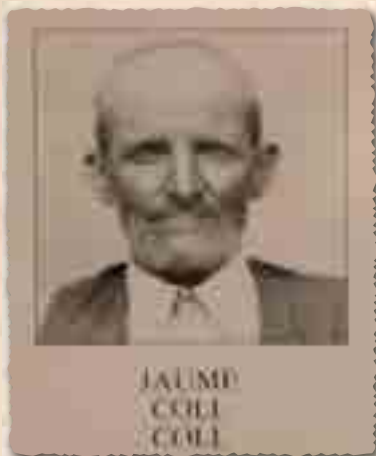
La infantesa d'en Lluís va ser molt similar a la majoria dels nens dels anys trenta. Va anar pocs anys a l'escola del poble i va treballar des de ben petit a casa sempre fent feines lligades a la terra i a pagès: "A casa, els dilluns la mare pastava el pa per tota la setmana. Encara recordo que anàvem a fer la farina al molí de Calabuig, prop del riu Fluvià. Nosaltres teníem pastera i forn i la mare pastava set pans rodons i coca de pa per tota la família. Vaig fer d'escolà durant força anys. A casa érem molt amics de Mossàn Tomàs, el capellà de Garrigàs, que també era fill de pagès de Vilablareix. Tant era així que normalment, compartíem les feines i tot! Jo l'ajudava com a escolà i ell m'ajudava a llaurar". Cada dijous la família baixava a mercat a Figueres amb el carret. A casa teníem tres matxos que servien bàsicament per llaurar.

En aquella època i des de ben petits, els nens s'incorporaven al món del treball en feines que avui ens semblarien fora de lloc per a una criatura. "Sovint, la gent que passava per la carretera, a prop de la vinya que jo treballava, només veien el matxo que llaurava amunt i avall i es pensaven que anava sol. Com que era baixet i les branques dels arbres em tapaven, era difícil poder-me distingir". En Lluís recorda com el seu padrí, l'avi Moy, sempre llaurava descalç: "Una vegada l'arada havia passat la primera reguera, la terra ja era flonja i el padrí llaurava tot l'hivern descalç. Encara que estigués glaçat! Jo també ho havia fet".

▲ En Lluís i la Rossita el dia del seu casament, l'any 1956.

L'any que va esclatar la Guerra Civil, en Lluís tenia sis anys, però ho recorda vivament i al detall. "Quan bombardejaven, agafàvem els matalassos i anàvem a refugiar-nos a la font de les Curculles. Una font decorada amb petxines a l'interior i amb un mur de contenció on es recull la font". La guerra va trasbalsar la vida de tothom. A Garrigàs es van cometre injustícies com arreu, "Van fer afusellar injustament a gent que no havia comès cap delictes. El meu pare, que era un home de bé només dedicat a treballar i a ajudar als veïns, va ser l'últim alcalde republicà del poble, des del maig del 1938 al febrer de l'any 1939, just quan entraven els nacionals. Només per aquest fet, el van empresonar durant tres anys. Malgrat que havia ajudat a salvar al capellà d'una mort segura i que va intentar mantenir-se al marge d'un bàndol i l'altre, no va poder evitar la presó. Quan va tornar a casa, ja va tornar malalt i molt tocat. No es podia acabar de creure que l'haguessin empresonat sense haver fet res. No ho va superar i al cap de poc temps es va morir. Les guerres no són mai bones per a ningú. Siguis del bàndol que siguis".

Essent fill de vídua, en Lluís va esquivar fer el servei militar i va continuar treballant a casa i alternant amb altres feines dures de la postguerra. Va ser el primer en travessar el pont de Bàscara amb el tamborell quan encara no s'havien construït les baranes. "S'havien de tragar els rocs des de baix

del riu fins a dalt". A l'hivern, en Lluís també havia treballat arrossegant els pins des del mig del bosc. La seva destresa amb el matxo era tal que, sovint, l'animal anava sense les regnes i passava just per on volia en Lluís.

L'any 1956 es va casar amb la Rossita Hospital Cros de cal Carrè del Far. "Ens vam conèixer ballant al Casino de Figueres. El meu sogre era el masover de cal Carrè i s'havia quedat vidu amb dues filles: la Rossita i la seva germana la Lluïsa. Cal Carrè (actualment les Quadres), és una casa molt gran amb força terres per treballar. Jo llavors tenia 26 anys i la meva dona quatre menys. Allà van néixer els nostres tres fills: la Teresa, en Josep i en Jaume. Teníem set o vuit vaques, un parell d'eugues i aviram. Treballàvem totes les terres de la casa. Només et diré que llaurava fins a cent vessanes tot sol. El poble del Far d'aquella època no té res a veure amb el poble actual. Hi havia una trentena de masos tots habitats i tothom es dedicava a fer de pagès".

En Lluís va quedar vidu amb només quaranta anys. La Rossita es va morir molt jove, només tenia trenta-sis anys. "Van ser temps molt durs, ho vam passar molt malament. Tres fills petits i jo tot sol". La família es va traslladar a viure al camp dels Enginyers de Vilafant i després com a masovers a can Mitjà Petit del Far (actualment el mas Aupí).

Amb molt d'esforç i estalvi en Lluís va anar comprant camps i terres per tenir alguna cosa en propietat. Quan va comprar les Margeneres, que havia estat un bosc de cal Carrè, hi va construir una nau per guardar les eines i va reestructurar les feixes que hi havia en tres. Més endavant, es va convertir en una cooperativa amb altres socis i van començar a embocar primers oques i després ànecs sota la marca Coll-Verd. "Durant els primers temps i abans dels ànecs també hi havia tingut un ramat d'unes dues-centes ovelles a mitges amb un altre soci". Quan la cooperativa Coll-Verd va passar a ser una societat i s'havia d'engrandir, en Lluís en va sortir.

Durant la seva vida, en Lluís ha hagut de superar tota classe d'obstacles; l'empresonament del seu pare, la prematura mort de la seva dona, un greu accident que li va aixafar la mandíbula i el va tenir quaranta dies ingressat a la Vall d'Hebron i, últimament, un ictus del qual se n'ha recuperat prou bé. "Malgrat que la vida té entrebancs, de vegades també té cops de sort, però t'ha d'agafar treballant. Jo a la rifa no hi compro mai. El meu lema ha estat sempre treballar i treballar. Puc dir que he disfrutat treballant. És el que em van ensenyar des de ben petit i el que he fet durant tota la meva vida".

Ara, en Lluís viu amb el seu fill, en Jaume, envoltat dels altres fills i tota la seva família. "Mai penses que arribaràs als vuitanta-vuit anys. Ara estic tranquil i bé. M'agrada molt viure on visc. Amb seixanta-dos anys que fa que visc al poble del Far, tot això ha canviat com la nit i el dia, però per bé".

Rosa Maria Moret

COM AFECTEN ELS RECENTS CANVIS DE L'ATENCIÓ PRIMÀRIA DE FIGUERES ALS EL FARENCS?

L'equip d'Atenció Primària de Figueres (EAP) està format per professionals que ofereixen assistència a la població assignada en el Centre d'Atenció Primària (CAP) Ernest Lluch (el de "tota la vida" al costat del Museu Dalí), el nou centre (CAP) Josep de Masdevall (que substitueix els mòduls provisionals de "Figueres Sud") i els Consultoris locals de la Marca de l'Ham, Riurors, Fortià, Vila-Sacra i a la nostra població, El Far d'Empordà.

Des d'aquest equip, s'atén a una població aproximada de 47.000 persones i s'encarrega de donar atenció sanitària des de les 8:00 a les 20:00 hores els dies laborables de dilluns a divendres. Fora d'aquest horaris (de 20:00 a 08:00 hores, dissabtes i festius), les urgències són ateses al Punt d'Atenció Continuada de l'Hospital de Figueres (PAC).

La inauguració del nou centre CAP Josep de Masdevall Terradas –anomenat així en honor a un metge figuerenc de la cort de Carles III– al sud de la ciutat de Figueres comporta alguns canvis organitzatius que afecten als veïns d'El Far. El canvi més destacat i immediat és la concentració en aquest centre de tota l'atenció pediàtrica, de manera que l'atenció sanitària infantil dels nens i nenes d'El Far es realitzarà, exclusivament, en aquest centre fins al moment que compleixin 15 anys, que seran assignats automàticament (no caldrà que feu cap tràmit) al metge i infermera d'El Far.

El segon canvi que afecta als veïns d'El Far és que les extraccions, analítiques, es realitzaran al CAP Josep de Masdevall i no al CAP Ernest Lluch.

Els ciutadans d'El Far que necessitin assistència sanitària programada poden, com feien fins ara, sol·licitar visita els dijous al consultori local trucant al telèfon de cita prèvia (93 326 89 01), a través d'Internet o contactant amb la nostra administrativa en el dispensari directament. Pel que fa a les visites urgents (fora de l'horari dels diferents dispensaris) es faran també al CAP Josep de Masdevall de dilluns a divendres, no festius. Caldrà que hi contactin telefònicament (telèfon 972 50 23 64). Els telèfons i horaris estan indicats en el tauler d'anuncis a l'entrada del dispensari d'El Far.

A partir del mes de setembre s'han produït més canvis com la incorporació al CAP Josep de Masdevall d'una Llevadora del programa d'Atenció a la Salut Sexual i Re-

productiva (ASSIR), que donarà els seus serveis que fins ara es prestaven a l'Hospital de Figueres. També, s'ha incorporat un equip d'odontologia i algun professional del CAP Ernest Lluch, fet que ajudarà a descongestionar les seves consultes.

Una altra novetat recent que voldria comentar és l'aparició d'enguany d'una modalitat de visita mèdica o infermeria "no presencial" anomenada e-Consulta. Alguns de vosaltres ja l'heu començat a utilitzar i estic convençut que pot ser de gran utilitat per a tots i que guanyarà protagonisme en els propers anys. Consisteix en què mitjançant la pàgina web de La Meva Salut (LMS) podrieu, a més de consultar els vostres resultats de proves, pla de medicació o planificar visites (entre moltes altres coses), fer-nos consultes (tant a la infermera com al metge) que es puguin resoldre sense necessitat de venir a la consulta. Us pot ser de molta utilitat si no podeu venir en els nostres horaris d'atenció presencial i el motiu de consulta no requereix ser presencial. Nosaltres ens comprometem a respondre-les en els següents dos dies laborables (rebreu la resposta mitjançant un correu electrònic). Per poder dur a terme aquestes "e-consultes" només necessiteu un telèfon mòbil, un correu electrònic i donar-vos d'alta amb la nostra administrativa en el nostre horari habitual d'atenció. Fora de l'horari del dispensari, també podeu fer el registre de la Meva Salut a qualsevol dels altres centres del territori.

Com heu vist al llarg dels últims 25 anys i tal com descriu, magistralment, l'amic Josep Maria Company a l'article de la revista FARUS de l'any passat, l'atenció sanitària a la població d'El Far s'ha anat adaptant als canvis com per exemple, l'arribada dels ordinadors a les consultes, la història clínica compartida o la desburocratització d'informes mèdics i receptes. Tinc la convicció que en els propers 25 anys ens podrem beneficiar dels reptes de modernització que haurem d'afrontar tots plegats i que han de contribuir a no quedar-nos enrere de l'avanç tecnològic, i també, a poder fer sostenible una sanitat pública que es troba greument amenaçada, davant el creixent envelliment de la població i la manca de recursos.

Pedro Aparicio i Ruiz de Castañeda
Metge de Família
Institut Català de la Salut
ABS FIGUERES

C.L. FORTIA, C.L. VILA-SACRA, C.L. RIURORS, C.L. EL FAR

ABS FIGUERES • DISPENSARI - EL FAR D'EMPORDÀ

DR: PEDRO APARICIO • INFERMERA: DOLORS GOLOBARDES

HORARIS:

DILLUNS
15:00h-17:00h VILA-SACRA 17:30h-20:00h FORTIÀ
DIMARTS
10:00h-12:00h RIUMORS
DIMECRES
8:00h-11:00h FORTIÀ (METGE) 8:45h-11:00h FORTIÀ (INFERMERA) 11.30h-13:00h VILA-SACRA
DIJOUS
9:00h-13:00h EL FAR D'EMPORDÀ (METGE) 10:00h-13:00h EL FAR D'EMPORDÀ (INFERMERA)
DIVENRES
8:00h-11:00h VILA-SACRA (METGE) 8:45h-11:00h VILA-SACRA (INFERMERA) 11.30h-13:00h FORTIÀ

VISITA URGENT FORA HORARI DE CONSULTA (8 a 20 h en dies laborables): ANAR O TRUCAR AL C.A.P. JOSEP DE MASDEVALL (972502364). URGÈNCIA VITAL: TRUCAR AL 112

DE LES 20 A LES 8H I FESTIUS PER URGÈNCIES: A L'HOSPITAL DE FIGUERES.

TELÈFONS DISPENSARIS: EL FAR D'EMPORDÀ: 972 50 29 05, FORTIÀ: 972 53 41 88, VILA-SACRA: 972 50 56 53, RIUMORS: 972 53 42 72, C.A.P ERNEST LLUCH: 972 67 76 31

PER DEMANAR HORA DE VISITA I RECEPTES: TRUCAR DE DILLUNS A DIJOUS TARDA, DE 15:00 h A 19:00 h, O BÉ EL DIJOUS MATÍ AL MATEIX DISPENSARI

TAMBÉ PODEU DEMANAR HORA ALS DISPENSARIS ADJUNTS EN HORA DE SERVEI, AL TELÈFON DE CITA PRÈVIA 933268901 O PER INTERNET A VISITES.GENCAT.CAT

SERVEI DE PODOLOGIA PER A LA GENT GRAN D'EL FAR D'EMPORDÀ

A partir d'aquest mes d'octubre s'ofereix un nou servei per a tota la gent gran del poble. Aquest nou servei que es pot gaudir és el de podologia, atesos per l'Anna Fàbregas Juanola, infermera i podòloga.

L'atenció es fa al dispensari municipal de 15 a 19h i una tarda cada mes.

Per demanar hora i rebre més informació heu de trucar o acudir al casal de la gent gran.

ELS TRENS QUE JO HE CONEGUT

Sempre he tingut respecte i admiració cap als trens, un mitjà de locomoció que ha estat bàsic per al desenvolupament de la nostra comarca.

Recordo que quan era petit, al mas de La Grueta, cada vegada que un tren passava pel pas a nivell entre el Puig de Mon Cel i el Manol aturava els meus jocs o entreteniments per seguir atentament la transició, en direcció a França o a Barcelona, que per a mi eren llocs remots i gairebé de fantasia.

Des de casa estant vaig poder seguir l'evolució i modernització d'un element de progrés i cohesió territorial com ha estat el ferrocarril.

Recordo amb nostàlgia els primers vagons, amb seients de barrots de fusta transversals, estirats per una locomotora de vapor, plens de gent carregats de farcells, cistells i cabassos cap al mercat comarcal o provincial.

Però si els trens de vapor cridaven la meua atenció, n'hi havia un d'especial, que només circulava un cop al dia en cada sentit, que em tenia bocabadat per la imatge i la velocitat. Era el TAF (Tren Automotor Fiat), platejat, amb motor dièsel, amb un vagó motriu i un furgó.

Tenia cinc o sis anys quan vaig anar per primera vegada a Barcelona amb els pares i la meua germana. Aquella vegada vaig descobrir el que s'anomenava tren exprés, semidirecte o òmnibus, amb compartiments de primera o segona categoria, amb porta de sis seients connectats pel passadís que seguia la llargada del vagó.

A partir de mitjans dels anys seixanta es va començar l'electrificació de les línies, les locomotores de vapor es van anar substituint per unitats automotores dièsel. Recordo quan es va estendre el terraplè de la plataforma que havia de donar cabuda a una segona via, que fins aleshores era única. Paral·lelament, el TAF platejat va ser substituït primerament pel TAR (Tren Automotor Rápido), seguit pel TER (Tren Español Rápido), i pel TALGO (Tren Articulado Ligero Goicoechea Oriol), destinats a llargs recorreguts.

Els TER eren de color blau i els combois estaven formats per quatre vagons, un automotor a cada extrem amb seients de segona classe i espai per equipatges i dos remolcs amb compartiments de primera classe al mig, de manera que tenien la possibilitat de desdoblarse en dues subunitats d'automotor i remolc, si calia.

Pel que fa als TALGO, la locomotora era independent, tenien vagons més baixos, més curts i articulats i de color platejat amb una franja vermella que cobria l'àrea central amb les finestres.

Vull fer esment també dels trens exprés Estrella, de compartiments amb lliteres, per a llargs recorreguts nocturns.

En el transport de viatgers les locomotores elèctriques es van substituir pels anomenats "electrotrens", amb un vagó locomotor mixt a cada extrem.

Amb el pas dels anys hem vist diferents tipologies, formats i característiques de disseny i confort dels vagons, amb denominacions canviants: Tramvia, Catalunya Exprés, Mitja Distància, Regional, Rodalies, etc.

Capítol a part mereixen altres trens que he conegut al llarg dels anys, en indrets geogràfics diferents del meu entorn familiar. Començo amb el tren de Girona a Sant Feliu i el carrilet de Girona a Olot, que recordo de petit i que van ser clausurats l'any 1969, per la competència de l'autobús i l'accés de les classes populars al cotxe privat.

Pel seu recorregut pintoresc, sistema de tracció i entorn paisatgístic únic, he de fer esment del Cremallera de Núria, amb l'afegit del valor simbòlic d'aquest indret per als catalans i catalanes. Per analogia he de parlar també del Cremallera de Montserrat, malgrat que personalment en tinc un coneixement més vague. En canvi, tinc més propers un parell de viatges inoblidables fets en el Petit Tren Groc de la Cerdanya, que a ritme pausat i cadenciós va mostrant racons preciosos del Conflent, el Capcir i la Cerdanya.

Ja lluny de casa i de Catalunya he pogut conèixer de primera mà l'Euskotren de via estreta a la rodalia de Bilbao, el cremallera Jungfrau-Joch, a Suïssa, que a través d'un túnel ascendent porta als 3.454 m del cim de la Jungfrau i el MAGLEV de la Xina, que ens va portar de Shanghai a l'aeroport en 8 minuts, a una velocitat punta de 400 km/h.

I ja per acabar, no podia faltar fer referència a l'estrella de l'actualitat més moderna, que representa el Tren de Gran Velocitat TGV (AVE espanyol), tot i que aquest ja no és possible visualitzar-lo des del terme del Far.

JmCompany/2018

CARNESTOLTES 2018

ELS ESTANYS D'EL FAR

Plana de l'Empordà: "Oberta directament al mar, es caracteritza pels conreus envoltats i protegits per tanques de xiprer, els petits nuclis urbans presidits per campanars o els retalls de boscos dispersos"
(<https://sites.google.com/site/viuelpaisatgeae/pai/la-plana-de-l-emporda>)

Introducció

L'Alt Empordà presenta un paisatge únic que està relacionat amb la seva història geològica i els processos erosius que s'han produït i que són els que modelen el paisatge tal com ara el coneixem.

A la zona anomenada Plana s'hi poden distingir clarament dues zones: la zona del litoral, formada per petites llacunes, espais d'aiguamolls i extensos nuclis urbans, i la plana de l'interior, composta per terrenys de conreus i caracteritzat per la presència de petites elevacions i turrons, un dels quals serveix d'assentament per al nucli del Far d'Empordà.

La plana empordanesa tal i com la coneixem avui és conseqüència d'una forta intervenció humana, basada sobretot en la dessecació de les zones humides i en l'augment de la superfície agrícola gràcies al disseny dels recs i el creixement urbà.

Una de les característiques d'aquest paisatge és la presència de depressions del terreny localitzades a les zones interiors, moltes de les quals, antigament, havien estat estanys permanents i que es denominen estanys o aiguamolls.

Si dibuixem un polígon imaginari entre les poblacions de Sant Pere Pescador, Sant Miquel de Fluvià, Vilamalla i Fortià podem trobar fins a 13 depressions assimilables a antics estanys però que, a causa de l'acció humana, han evolucionat de diferent manera arribant en algun cas a desaparèixer (veure Figura 1).

▲ Figura 1: Plànol de situació dels estanys a la Plana de l'Alt Empordà (Albert Gómez Villarroya, 2015)

Dels tretze estanys dels quals es té constància, dos d'ells se situen en el terme municipal del Far d'Empordà, en concret els denominats: Fonolledes i l'Oliva. Les característiques dels dos Estanys es mostren a continuació (extret d'Albert Gómez Villarroya, 2015):

Estany	UTM X (m)	UTM Y (m)	Superfície (ha)
Fonolledes	500532	4677187	29,5
L'Oliva	499513	4677042	23,6

A la Figura 2 s'assenyalen les localitzacions dels estanys dins de la població del Far d'Empordà.

▲ Figura 2: Emplaçament dels estanys del Far d'Empordà (Goggle Earth)

Formació dels estanys

Una de les primeres preguntes que sorgeix en estudiar els estanys és com es va produir la formació d'aquests. Sense entrar en explicacions massa tècniques, podem dir que la formació i evolució dels estanys són conseqüència de dos factors: l'estructura geològica de l'àrea i els fluxos d'aigua existents.

Segons diversos estudis, sembla que la disposició de les depressions està lligada a fractures profundes del terreny (falles). A través d'aquestes fractures o falles, es produeixen ascensos d'aigua profundes el que provoca l'enfonsament o col·lapse del terreny donant lloc a les depressions, totes elles de formes més o menys ovalades. Aquestes depressions són posteriorment reblerts per materials més moderns. El nivell freàtic superior aflora en aquestes depressions, donant lloc a la inundació i formació de l'estany (veure Figura 3).

▲ Estany de Fonolledes any 2018 (fotografia: Rosa M. Moret)

▲ Estany de Fonolledes any 2012 (fotografia: Fina Company)

▲ Estany de l'Oliva any 2018
(fotografia: Rosa M. Moret)

▲ Fotoquadre de l'estany de Fonolledes
(cortesia de Fina Company)

▲ Estany de l'Oliva any 2010 (fotografia: Carmen Juarez)

ELS DINERS, PASSAT, PRESENT I FUTUR

Quan pensem en diners pensem en una cosa agradable, que ens produeix benestar. Visualitzem la imatge d'un bitllet, monedes o una targeta de crèdit.

En un temps remot en què els diners no existien, el comerç es vehiculava mitjançant el bescanvi: si la propietària del sac de blat desitjava obtenir unes botes de cuir, havia de trobar algú que posseís unes botes i volgués comprar blat. Era necessari que cada part desitgés exactament el que l'altra part oferia i en la quantitat i el moment que ho oferia.

La diversitat i la complexitat de l'economia van incrementar els problemes del bescanvi per trobar una mútua coincidència de desitjos. En aquest context es van inventar els diners, que oferien una tecnologia per a facilitar els intercanvis. Servien per vehicular qualsevol tipus de transacció i permetien augmentar el grau d'especialització dels treballadors. També actuaven com una unitat de compte i com un dipòsit de valor.

Implementar aquesta tecnologia no va ser fàcil. Als inicis es van fer servir diversos objectes com a diners en diferents regions i èpoques, com dents de balena, grans d'arròs, cargols de mar, bestiar, i fins i tot, esclaus. El que finalment es va acabar imposant va ser la moneda metàl·lica, pel seu valor intrínsec ja que era de metall preciós com or o plata, com pel fet de ser petita, duradora, fàcil de transportar i de partir en unitats més petites.

Amb l'expansió del comerç, el mercat es va inundar de monedes procedents de territoris molt diversos. Els comerciants es van trobar en un entorn on coexistien una gran diversitat de monedes. L'any 1606 el parlament holandès en va identificar 341 diferents de plata i 505 d'or. La coexistència de tantes monedes va començar a ser un problema, perquè feia cada vegada més difícil i costós descobrir el veritable contingut d'or o de plata de cadascuna.

En aquesta època es va inventar la premsa cilíndrica que va permetre mecanitzar i estandaritzar la producció de monedes, que va fer que ara fossin totes més iguals i més difícils de falsificar.

L'any 1609 es va crear el Banc d'Amsterdam a Holanda. El banc obria comptes perquè els clients poguessin vehicular els intercanvis i transaccions i s'encarregava d'analitzar el contingut metàl·lic de les monedes i de certificar que en els comptes només hi havia monedes de bona qualitat.

Altres ciutats van acabar fent el mateix i es va acabar creant també el primer Banc Central, a Suècia, l'any 1668, el Riksbank. A poc a poc van anar aconseguint el monopoli de l'emissió de diners i van eliminar la gran diversitat de monedes en circulació. El banc que va fer que es consolidés el paper moneda, tot i que no en va ser l'inventor, va ser el Banc d'Anglaterra. Els bancs havien guanyat el

▲ Primera construcció pròpia del Riksbank (1680)

control de l'oferta de diners, van reduir la incertesa sobre la qualitat dels diners que circulaven i van imposar un mecanisme per a l'estabilitat de preus, ja que la convertibilitat dels bitllets vinculava l'oferta de diners a les reserves d'or. Els bancs centrals es van convertir en els bancs dels bancs, els subministraven liquiditat, gestionaven la política monetària i jugaven el paper de prestador. En 200 anys es van convertir en entitats independents que van consolidar un entorn de major estabilitat macroeconòmica i financera.

En resum, els diners ens evoquen directament conceptes com riquesa i felicitat, en lloc d'un tros de paper, de metall o de plàstic. Són tan fàcils de convertir en qualsevol tipus de béns o de serveis que ja veiem directament el que poden ser i no com el que realment són: objectes sense valor intrínsec. Aquest salt és fruit de les millores tecnològiques i institucionals que ens han dut a evolucionar des d'una economia basada en el bescanvi als actuals sistemes de pagaments basats en diners fiduciaris, i de manera creixent, en diners digitals, així com de les anotacions a mà en els llibres de comptabilitat del Banc d'Amsterdam als registres electrònics dels comptes bancaris actuals.

Quin serà el proper pas en aquesta història dels diners? El bitcoin o altres criptomonedes seran la següent evolució?

Precisament l'any 2009, Satoshi Nakamoto, pseudònim usat per part d'una o diverses persones per mantenir l'anonimat, va publicar un article en què descrivia com crear l'equivalent als diners en metàl·lic en format digital i va llançar el software que va crear el bitcoin, la primera criptomoneda. En els últims 2 anys el seu valor ha experimentat un fort augment. Però encara representen una fracció molt petita del PIB mundial.

Una criptomoneda és una forma de diners digitals combinada amb un sistema de pagament. No aporten cap element innovador però com a sistema de pagament sí que són una innovació. Per primera vegada podem in-

tercanviar diners de forma digital, relativament segura i anònima, directament entre comprador i venedor sense que la transacció hagi de ser processada de manera centralitzada per un intermediari, com per exemple, un banc. Això ha estat possible gràcies a la tecnologia del blockchain. Crea un registre públic de totes les transaccions que es realitzen en la criptomoneda. Qualsevol usuari que rep un pagament pot verificar que l'altre usuari disposa dels fons per a realitzar-lo.

Les criptomonedes han permès introduir al món digital els avantatges dels diners en metàl·lic. Permet fer pagaments de forma directa entre comprador i venedor, i permet fer-ho de forma anònima.

No obstant, per fascinants que siguin els detalls tècnics sobre les criptomonedes, el seu futur depèn de la seva viabilitat com a forma de diners. Caldrà avaluar-les tenint en compte les tres funcions bàsiques que cal que compleixin per a ser considerades com a diners: ser un mitjà de pagament, ser un dipòsit estable de valor i ser una unitat de

compte. De moment encara està per veure què passarà.

Sembla improbable que les criptomonedes puguin arribar a ser un mitjà de pagament efectiu. Els diners ens fan sentir còmodes usant-los perquè sabem que altres persones els acceptaran com a mitjà d'intercanvi. De moment però, cap Govern defensa l'ús de les criptomonedes. Tenen també una elevada volatilitat i no sembla tampoc que de moment puguin actuar com a unitat de compte. Presenten a més certs riscos afegits, com per exemple que les transaccions no són reversibles i poden ser objecte de ciberatacs. Els EUA els ha tipificat com actius financers pel que fa al seu tracte fiscal.

De moment cal ser escèptic sobre el seu potencial de creixement atesos els riscos inherents a elles i el seu limitat potencial per suplantar les monedes tradicionals. La tecnologia del blockchain però és jove, i les seves aplicacions fora del camp de les criptomonedes és molt ampli. En un futur poden haver-hi molts més canvis, tot està per veure.

Sara Bayés Quer, Setembre 2018.

MONEDES DE 2 EUROS COMMEMORATIVES, QUÈ EN SABEM?

Actualment hi ha 23 països que tenen l'euro com a moneda, per tant, hi hauria d'haver 23 monedes diferents de 2 euros. És així? No, ni de lluny...

Ara al 2018 hi ha aproximadament unes 430 monedes diferents de 2 euros de les quals més de 400 són commemoratives, és a dir commemoren aniversaris de personatges històrics o fets actuals d'especial importància.

Les primeres monedes commemoratives van començar a circular l'any 2004 i van ser 6 països els primers a fer emissions diferents a les habituals fins aquell moment: Grècia, Luxemburg, Finlàndia, Itàlia, San Marino i El Vaticà.

En aquell any (2004) només 15 països tenien l'euro com a moneda pròpia ja que els altres 8 es van anar afegint posteriorment.

Val a dir que hi ha 4 països també anomenats microestats (Andorra, El Vaticà, San Marino i Mònaco) que fan tirades molt curtes només destinades al col·leccionisme amb un valor molt més elevat del facial amb un preu de venda que va des dels 25 euros i que pot arribar a més de 1.000 euros en algun cas.

La moneda més buscada i valorada actualment és sens dubte la de Mònaco de l'any 2007 amb la imatge de Grace Kelly que cotitza actualment els 1.500/2.000 euros, si cerqueu per Internet ho podreu comprovar. Només es van fabricar 20.000 peces que ràpidament van passar a mans de col·leccionistes.

En quatre ocasions (2007, 2009, 2012 i 2015) es van fer emissions conjuntes per tots els països, és a dir, la mateixa moneda i motiu només canviant el nom del país. Per

▲ 2 euros
Mònaco 2007
"Grace Kelly"

▲ 2 euros
Primera commemorativa d'Andorra
"Consell d'Europa" 2014

▲ 2 euros
Bèlgica 2006
"Atomium"

exemple es dona el cas de l'any 2007 a Eslovènia que van fer poques monedes de les anomenades Tractat de Roma i tot i ser aparentment iguals a les dels altres països aquestes es cotitzen a més de 10 vegades el seu valor.

Els països que actualment tenen l'euro com a moneda són: Alemanya, Andorra, Àustria, Bèlgica, Xipre, Estònia, Finlàndia, França, Grècia, Irlanda, Itàlia, Letònia, Lituània, Luxemburg, Malta, Mònaco, Països Baixos, Portugal, San Marino, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya i Ciutat del Vaticà.

Us puc dir que hi ha moltíssimes persones que comparteixen aquesta afició i per tant és relativament fàcil poder fer intercanvis però de mica en mica va arribant un moment que ja no trobes les que et falten. Per sort en diverses webs especialitzades d'arreu d'Europa sempre pots arribar a trobar aquella darrera moneda que no tens i que tanta il·lusió ens fa als col·leccionistes.

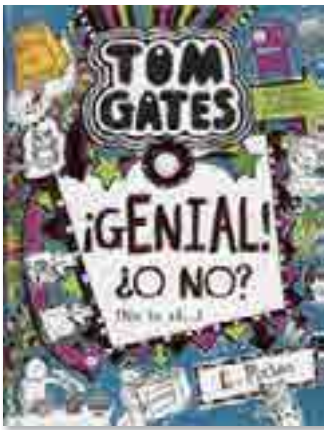
Ramon Casademont

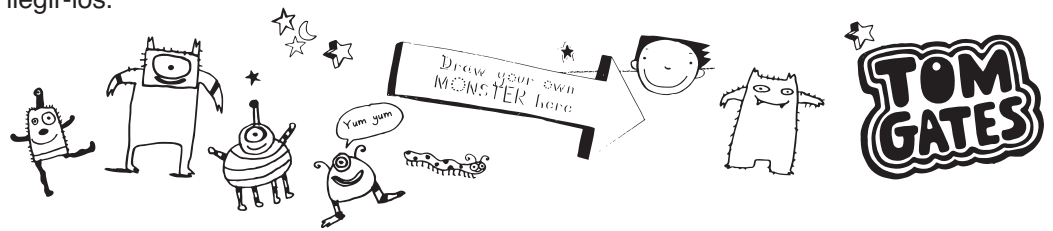

M'ENCANTA LLEGIR!!!

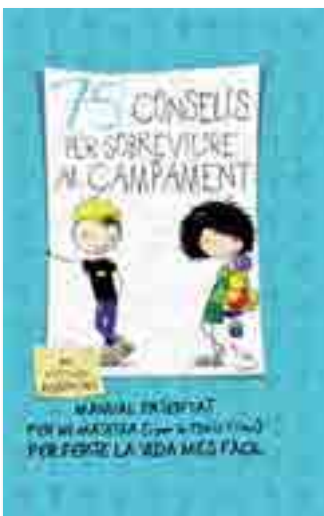
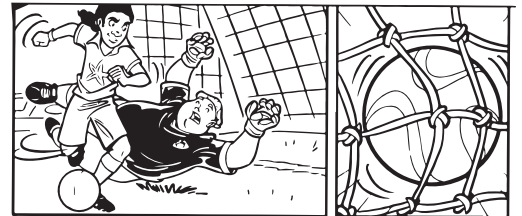
Soc l'Abril i tinc 11 anys. Soc una persona a qui li agrada molt llegir des de fa temps. Us explicaré alguns dels llibres que m'he llegit aquest estiu.

Tom Gates de Liz Pichon, Editorial Bruño: és una sèrie de llibres que m'ha agradat molt, sobretot per les il·lustracions. En Tom és un nen a qui li agrada molt dibuixar i en els seus llibres surten molts gargots. Ell i els seus amics tenen una banda de música que es diu "Els Gossos Zombie". Ell toca la guitarra en el grup. Els llibres de Tom Gates són llibres de l'estil de *Diari de Grec* o *Diari d'una Penjada*, però jo m'estimo molt més llegir els de Tom Gates perquè són més divertits i gràcies als dibuixos fa que sigui més entretingut llegir-los.

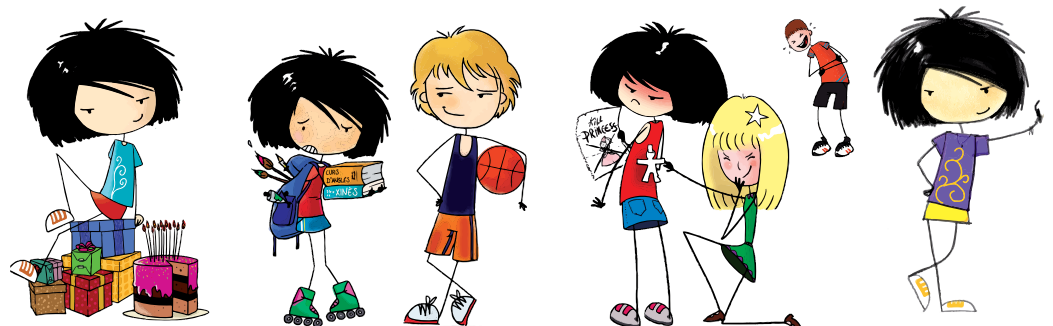
Gol! de Luigi Garlando, Editorial Montena: és una sèrie de llibres que tracta sobre el futbol. Els pots trobar en Castellà i en Català, jo me'ls he llegit en Castellà. A mi, el futbol no és que m'apassioni però m'han encantat els llibres. Expliquen la història d'un nen que es fa amic d'un cuiner que quan era jove era jugador de futbol. El nen, en Tomi, juga en un equip de futbol en què és més important competir que gaudir jugant i en una final de la lliga, tot i que ell era dels bons de l'equip, només el van deixar jugar els últims deu minuts del partit. Va fer tres gols. Al cuiner li va semblar injust i amb en Tomi van decidir fer un equip de futbol en què el més important era participar i divertir-se. A poc a poc aconsegueixen fer un gran equip: Los Cebolletas, que tenen un lema molt especial "¿somos pétalos sueltos o una sola flor?", que vol dir que és més important jugar en equip que no destacar un sol jugador.

75 consells per sobreviure al campament de Maria Frisa, Editorial Alfaguara: és un llibre que parla sobre una nena de 12 anys, la Sara. A l'escola els hi donen un full que parla sobre els campaments Happy English. La Sara no hi vol anar però al final hi ha d'anar. Al llibre t'explica tot el que li passa a la Sara i entre mig hi va posant consells de com sobreviure-hi. Al final del llibre hi ha un diccionari de paraules que sembla que tinguin un significat però en realitat en tenen un altre.

A mi els tres llibres m'han agradat molt perquè t'ensenyen moltes coses i et fan riure molt.

Abril Tamayo Bayés, Setembre 2018

ELS DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT I INDEMNITAT SEXUALS

El Títol VIII del nostre Codi Penal ens descriu com són, la pena que poden arribar a tenir, qui ha de poder ser considerat autor i tot allò relacionat amb aquest tipus delictiu. En aquest darrer any s'ha parlat al carrer amb cert atreviment i/o gosadia de tot allò relacionat amb aquests tipus de delictes i que, com a conseqüència de casos mediàtics s'ha pogut veure que el punt de vista i la opinió al respecte que pugui tenir el legislador, el jurista, o el ciutadà de peu no hagi de coincidir necessàriament, i m'explico: el legislador vol tenir contenta la opinió pública, el jurista es limita a aplicar la norma, i el ciutadà normal no entén res de tot això i només vol justícia.

Entre tots els tipus delictius que ens podem trobar a la nostra societat, n'hi ha que ens poden sonar estranys i d'altres, per desgràcia, es troben en el nostre dia a dia. En aquest petit article em limitaré a enumerar-los tots i cadascun d'ells tal i com venen reflectits al Codi Penal, i mitjançant un quadre sinòptic, tractar de definir-los i les possibles conseqüències a qui els cometi.

He deixat molt resumidíssim els delictes relatius a la prostitució, a l'explotació sexual i a la corrupció de menors doncs només amb aquest tipus es podria escriure un article sencer i encara podria faltar espai, donades les seves especificacions, característiques i possible ramificacions. Amb l'arribada d'internet i la pornografia infantil, es va anar reformant progressivament aquest capítol del Codi Penal relatiu a la prostitució, explotació sexual i corrupció de menors. Mai ha estat suficient, doncs de moment, han calgut tres reformes (2003, 2010 i 2015) i encara la societat se supera a sí mateixa, i la realitat fa que quedi obsoleta una reforma quasi bé només immediatament després de la seva entrada en vigor.

El quadre que es mostra tot seguit dona una ràpida impressió de la magnitud que té aquest tipus delictiu i el seu ventall quasi bé infinit de possibilitats, variants i especificacions. L'estudi i l'aplicació per part dels Jutges es torna una tasca molt difícil i d'una concreció, de vegades fora de l'enteniment que el ciutadà "normal" pot tenir a causa de la seva visió particular.

DELICTE	CONCEPTE	PENA GENERAL	ESPECIFICACIONS	PENA	AMB AGREUJANTS	PENA
Agressió sexual	Atemptar contra la llibertat sexual d'un altre, fent servir violència o intimidació	1 - 5 anys de presó 5 - 10 anys de presó (víctima entre 16 i 18 anys)	VIOLACIÓ 1.- Accés carnal per qualsevol via 2.- Penetració d'estrís o membres corporals (excepte via bucal) 12 - 15 anys de presó (víctima entre 16 i 18 anys)	6 - 12 anys de presó	1.- Conducta degradant 2.- Més d'una persona autora 3.- Víctima especialment vulnerable 4.- Relació amb la víctima de superioritat (parent) 5.- Utilització d'armes	5 - 10 anys de presó 12 - 15 anys de presó (violació)
Abús sexual	Atemptar contra la llibertat sexual d'un altre	1 - 3 anys de presó, o 18 - 24 mesos de multa 2 - 6 anys de presó (víctima entre 16 i 18 anys)	1.- Accés carnal per qualsevol via 2.- Penetració d'estrís o membres corporals (excepte via bucal) 8 - 12 anys de presó (víctima entre 16 i 18 anys)	4 - 10 anys de presó	1.- Víctima especialment vulnerable 2.- Relació amb la víctima de superioritat (parent)	7 - 10 anys de presó
Assetjament sexual	Sol·licitar favors sexuals a la feina de manera continuada creant situació humiliant i intimidatòria	3 - 5 mesos de presó, o 6 - 10 mesos de multa	Si l'autor disposa de superioritat laboral o jeràrquica i pot causar mal relacionat amb la relació	5 - 7 mesos de presó, o 10 - 14 mesos de multa	1.- Víctima especialment vulnerable per raó d'edat, malaltia o situació	6 - 12 mesos de presó
Exhibicionisme i provocació sexual	Fer o obligar a fer actes d'exhibició obscena davant menors o persones necessitades de protecció especial	6 - 12 mesos de presó 12 - 24 mesos de multa	Vendre, difondre o exhibir material pornogràfic a menors d'edat o persones necessitades de protecció especial	6 - 12 mesos de presó o 12 - 24 mesos de multa		
Prostitució, explotació sexual i corrupció de menors	Obligar a exercir la prostitució o lucrar-se explotant la prostitució d'un altre (major o menor)	2 - 5 anys de presó, i 12 - 24 mesos de multa 4 - 8 anys de presó i 12 - 24 mesos de multa (víctima menor de 16 anys)	Hi ha explotació quan la víctima es trobi en una situació de vulnerabilitat, o quan les condicions siguin greus, desproporcionades o abusives		1.- L'autor sigui autoritat o funcionari públic 2.- L'autor pertanyi a una organització dedicada a aquesta activitat 3.- L'autor posi en perill la vida de la víctima	4 - 5 anys de presó

Luís Martínez Gil. Policia i Advocat

NOMS, RENOMS I MALNOMS DE LES CASES D'EL FAR D'EMPORDÀ

En aquesta secció ja habitual de la nostra revista coneixerem una vegada més la sorprenent i fascinant història de cases i masos del nostre poble.

Recordem a tothom qui estigui interessat a fer-nos saber informació sobre la procedència del nom de la seva casa així com de la seva història que ens ho podeu fer arribar sempre que vulgueu per publicar-ho en una pròxima edició.

Us donem les gràcies per endavant.

CAN VICTU

Carrer Fortià, núm. 1

Habitants actuals: Mercè Colls.

Can Victu és una casa que té tots els trets d'haver estat una antiga casa pairal, similar a la veïna casa Dalmau (actual Ajuntament). La Mercè Colls, actual propietària de can Victu recorda que ja l'avi de la seva tia l'anomenaven Peret Victu, per tant, hem de recular a principis del segle xx per tenir constància que el nom de can Victu es remonta a fa més d'un centenar d'anys i podem pressuposar que prové del nom de Víctor o d'un de semblant.

En el seu origen, can Victu era molt més gran. La casa completa estava formada també per la casa actual de la família Núñez-Pujol i la de la família Núñez-García.

A mitjans del segle xx, can Victu era propietat dels dos germans Puig, en Pere i la Rossita. L'oncle de la Mercè i germà de la seva mare, en Josep Llach, era de l'Armentera i es va casar en segones núpcies amb la Rosa Puig a principis dels anys cinquanta del segle passat. Des de llavors, la Mercè va freqüentar molt sovint can Victu, la casa dels seus oncles, fins que l'any 1990, quan el seu oncle ja havia mort, s'hi va establir definitivament amb el seu home, l'Isidre Condom, per tal de tenir cura dels dos germans.

La casa, ubicada al carrer Fortià, número 1, consta d'una gran era on fa anys s'hi batia el blat, envoltada de nombrosos pallers i coberts de

forma circular on antigament s'hi guardava la tartana, els estris de treball i el menjar pel bestiar. També disposa d'un hort, just a tocar l'antiga muralla del poble. A can Victu feien de pagès i tenien terres, olivets, vinyes i camps. També tenien força bestiar: eugues, matxos, vaques, conills, gallines,...

La part baixa de la casa, coberta enterament per volta

▲ En Pere Puig amb el matxo i el carro

catalana, estava destinada al bestiar. Només d'entrar, podem observar tot de corts, estables, menjadores, galliners, ... Algunes arcades van ser tapiades quan es va dividir l'habitatge fa molts anys. També hi trobem la premsa on s'aixafaven els raïms i la tina on es guardava el most. Encastat en una de les parets laterals podem veure el forn de coure el pa. També es conserven les piles d'oli i un abeurador pel bestiar i un pou a la part externa. Una inscripció en una de les pedres incrustades sota de l'escala interior que mena al primer pis ens recorda les obres que l'edificació va patir l'any 1863.

Segons algunes fotografies que la família guarda, can Victu ha patit diverses reformes. L'entrada actual amb l'escala, el terrat cobert i un lavabo extern es degue-

▲ La galeria de can Victu durant els anys trenta, on avui hi ha l'entrada principal i el terrat cobert

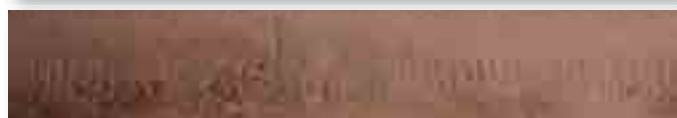

▲ El matrimoni format per la Rossita Puig i en Josep Llach, l'oncle de la Mercè

ren construir a partir dels anys trenta aproximadament. Abans, en aquest lateral de la casa, hi havia una galeria amb unes quantes arcades i finestrals grans que donava llum i frescor al primer pis.

L'entrada principal de la casa era per la part de baix i es pujava al primer pis per una escala interior que menava directament al menjador.

El primer pis sempre ha estat dedicat a l'habitatge familiar amb cuina, un menjador gran i les habitacions tot vol-

▲ Inscripció "De l'any 1863 pedra gener"

tant d'aquest. Actualment destaquen les portes baixes, els armaris cantoners o els encastats dins les gruixudes parets, una capelleta dedicada a sant Antoni del porquet o decoració de marqueteria. Tant la Mercè com la seva família han sabut respectar la distribució inicial de la casa i han anat reformant amb molt d'encert can Victu per tal que avui faci veritable goig visitar la casa.

▲ La Mercè davant de can Victu, amb la seva filla, la M Rosa i el seu gendre, l'Alfons.

CAN GANICA

Carrer Ponent, núm. 5

Habitants actuals: Jordi Sala, Ruby Majé i Laia Sala

En Joan Sala Saus, el besavi d'en Jordi Sala, venia de muntanya i va anar a viure a Castelló d'Empúries a principis del segle xx. Segons tots els indicis, devia ser pastor i tenia ramat. Per tant, és probable que fos un pastor transhumant que es va establir a la plana empordanesa fugint del rigorós hivern del Ripollès per tal de buscar les millors pastures pel bestiar. És en aquesta mateixa localitat que va néixer l'avi d'en Jordi, l'Emili Sala Bartret. Quan l'Emili era molt petit, la família es traslladà a viure al Far d'Empordà, al carrer Sant Martí núm. 7. Anys més tard, van acabar comprant la casa on actualment viu en Jordi Sala i on ja va néixer el seu pare, en Joan Sala Vidal.

Sembla que el motiu de la casa prové del fet que el besavi d'en Jordi, en Joan, no era un home que mengés gaire. Sovint la gent comentava que tenia *ganica*, és a dir, poqueta gana. I d'aquí li va sobrevenir el nom a la casa que ha arribat als nostres dies.

Can Ganica és una casa de dues plantes i està ubicada al bell mig del poble. Observant les fotografies antigues ens adonem que la façana principal no ha variat massa respecte al seu origen. Actualment la casa està distribuïda en tres habitatges, un ampli pati i varis coberts per a guardar les eines.

▲ Retrospectiva del Far amb can Ganica en primer terme

En Jordi i la Ruby viuen a la casa principal, és a dir, l'originària. La família de la Montse Coll i la de la Cristina Espadalé ocupen dos habitatges de nova construcció on hi havia hagut els coberts i pallers a dalt i els corrals pel ramat, a la part de baix.

▲ Can Ganica, durant els anys seixanta del segle passat, aprox.

En època de l'avi Emili la casa es va anar reformant, mica en mica, fins a adquirir l'aspecte actual. Una de les reformes més vistoses va ser la coberta de bona part de l'eixida on avui hi trobem el menjador i algunes dependències de la casa principal.

▲ Els germans Sala a l'eixida de can Ganica durant els anys vuitanta

▲ L'Emili i en Joan triant la ramada

Tant l'avi com el pare d'en Jordi tenien ramat d'ovelles que estabulaven en els coberts que hi ha just davant de la casa i on avui es guarden les eines per treballar els camps. És per aquest motiu que hi ha gent que també coneix can Ganica com can Sala pastor. Malauradament, l'any 2000 el pare d'en Jordi va morir en poc temps i la família es va haver de vendre el ramat.

Durant el segle passat, el pati central de dimensions considerables, era un espai obert al carrer que s'utilitzava com a era i on es col·locava la pallera, tal i com es pot apreciar a les fotografies. Actualment, la casa està delimitada per una tanca que separa la propietat de la resta de veïns.

▲ L'Emili Sala engegant el ramat pels voltants del poble

▲ En Jordi, la Ruby i la Laia davant de l'entrada de can Ganica.

QUATRE EL FARENCES DE PLOMA

En aquesta ocasió volem parlar-vos d'una mena de veïns que comparteixen amb nosaltres l'entorn i fins i tot en alguns casos els edificis del nostre poble. Però són veïns de ploma, no de pèl com nosaltres.

N'hem triat quatre. Cadascun d'ells amb algun tret diferent i propi, com també passa amb les persones que vivim a El Far. El primer d'ells és relativament un nouvingut; va arribar a les nostres terres als anys noranta i continua amb nosaltres ben arrelat. L'altre és un personatge de la nit. No el busqueu al migdia, però al vespres surt cada dia a fer la seva i continua fins l'endemà. Els altres dos ocells que us presentem no són residents tot l'any, però no fallen cap estiu; quan arriba la primavera ja els tenim aquí, hi fan niu, tenen fills i tots plegats s'envolen cap al sud quan la tardor anuncia el fred. Però l'any següent els tornem a tenir amb nosaltres.

Vinguda d'orient. La tórtora turca. És així, la tórtora turca (*Streptopelia decaocto*) és una espècie d'ocell que des de principis del segle xx va anar estenent la seva àrea de distribució des de l'Àsia menor cap a Europa, d'orient a occident. Recordo com als anys vuitanta no la vèiem fins que, camí de París, no érem a mitja França. Poc a poc va anar acostant-se. A principis dels noranta ja criava a l'Empordà i a l'actualitat si aneu a Tarifa, a l'extrem sud de la península ibèrica també la hi trobareu. Aquest no és un fenomen infreqüent a la natura. Nosaltres els humans (*Homo sapiens*) en som un bon exemple! Ara fa uns 150.000 anys vam sortir de l'Àfrica i hem arribat a habitar tot el planeta.

És un ocell fàcil de veure a llocs com el nostre poble. Li agraden els ambients humanitzats, però no estrictament

urbans. Els seu rondinar ens acompanya tot el dia i tot l'any, donat que és una espècie sedentària i viu permanentment amb nosaltres. A l'hivern forma estols prou nombrosos, que es dissolen en arribar la primavera.

L'amo de la nit. El mussol. Quan ja entrat el vespre o a plena nit passem o som a casa prop de la finestra oberta, no és gens rar sentir el crit del mussol (*Athene noctua*), tant dins el poble, com si voltem pels camps i masos propers. És un crit potent i un xic agut que, si parem atenció, no ens passarà desapercebut.

Però no cregueu que per tractar-se d'un ocell nocturn no l'haguem de veure a ple dia. En hores crepusculars, al caure la tarda o ben entrat el matí, podem veure la seva silueta retallada a les teules d'alguna de les cases del poble o dels masos propers.

Magnífic controlador de petits rosegadors i insectes de mida gran, va experimentar una forta davallada les dècades passades, i ara sembla estabilitzat en unes xifres no tan preocupants com les de la seva parenta l'òliba (*Tyto alba*), molt més difícil de veure per les nostres contrades. El seu nom de gènere, *Athene*, ens recorda que el mussol és símbol de saviesa i des de ben antic ha estat molt respectat pels nostres avantpassats: Atena era la deessa grega de la saviesa i l'artesanía (d'ella se'n deriven paraules com ateneu).

Precursora de la ceràmica. L'oreneta. Mireu amb atenció el niu d'una oreneta vulgar (*Hirundo rustica*) o d'una oreneta cuablanca (*Delichon urbicum*). Cada boleta de fang sec que hi veieu es correspon a un viatge que

l'ocellet o la seva parella han fet per trobar terra, barrejar-la amb aigua i portar aquesta glopada de fang, sàviament posada al costat de moltes altres per un cop assecades, aconseguir aquesta magnífica obra de ceràmica que són els nius d'oreneta. Això ja mereix un admiratiu respecte, però si hi afegim que aquests ocells, juntament amb els falciots (*Apus apus*) que criden enjogassats pels nostres carrers cada estiu, són uns magnífics insecticides que ens estalvien moltes molèsties de manera ben natural, aquest respecte hauria de ser absolut. Cada cop que fem malbé un niu d'oreneta, interrompem el cycle vital d'un meravellós ocell i ens carreguem una obra que els humans no hauríem de fer altra cosa que admirar.

Les orenetes i falciots ens visiten puntualment cada primavera. L'oreneta vulgar, la més freqüent a El Far, fa el niu com una tassa oberta en una biga o dalt l'ampit d'una porta o finestra poc freqüentada. En canvi l'oreneta cuablanca, és la que fa el niu enganxat al sostre dels nostres balcons o a la cornisa dels edificis. És la víctima habitual de "neteges" ben injustificades, com dèiem. Un paper de diari, si cal, ens permetrà recollir la gallinassa que les plantes del mateix balcó agrairan! Els falciots, d'ala prima i llarga (com una falç), no són orenetes encara que fan una feina semblant: netejar el cel de mosques i mosquits. Crien al mig de les teules de les nostres cases o en petits forats dels teulats.

A la tardor tots ells se'n van fins més enllà del Sàhara, per tornar a la propera primavera, fidels com són al lloc de naixença. Donem-los una agraïda benvinguda cada any i tractem-los com es mereixen.

Amb tots els colors del tròpic. L'abellerol. Sí, l'abellerol (*Merops apiaster*) no pot negar d'on ve. Com les orenetes i falciots, a El Far és un altre veí de temporada. Arriba pels voltants de Sant Jordi i a mitjans de setembre quasi no en queda ni un. Val la pena aprofitar els mesos de bonança per gaudir d'aquest ocell tan bellament acolorit.

El cas de l'abellerol és una clara mostra d'una espècie africana que ha evolucionat adaptant-se a emprendre cada any un atzarós viatge cap al nord, cap a Europa, per aprofitar aquella època de l'any en què hi ha prou aliment, en el seu cas insectes de mida mitjana (no només abelles, com el seu nom podria fer pensar). Això li permet no haver de competir amb altres espècies d'abellerols que hi ha al continent d'on prové i gaudir a les nostres contrades d'una font d'aliment suficient per portar endavant la cria dels seus descendents.

A El Far tots els estius el sentim voleiar per sobre nostre amb el seu peculiar crit. Algunes vegades, com ha passat enguany, cria ben a prop del nucli urbà. Però una característica d'aquest ocell és la seva escassa fidelitat a tornar al lloc exacte de cria; torna a venir, però el que era una magnífica colònia aquest any no té perquè repetir-se l'any vinent. Hi ha una explicació: l'abellerol tria talussos per construir la seves galeries. Els talussos són molt inestables, d'un any per l'altre poden esllavissar-se i desaparèixer. És per això que els abellerols no han seleccionat evolutivament una fidelitat al lloc de naixement, com sí ho fan les orenetes o altres ocells.

I fins aquí un repàs a alguns dels nostres veïns de ploma. N'hi ha molts més. Gaudim-ne i respectem-los com a veïns nostres que són.

Joan Morales

UNA ESTADA DIFERENT A HOLANDA

Com tots ja sabem, avui dia, la ciència avança contínuament. Com a gairebé totes les disciplines científiques, l'àmbit sanitari es veu obligat constantment a renovar i innovar a través de les noves tecnologies per tal de garantir a la ciutadania el benestar de la societat.

El passat mes de juny vaig anar a l'Holanda del nord, més concretament a Groningen. Hi vaig fer una estada de quatre dies per endinsar-me en el món dels transplants. He de dir que, en un primer moment, no sabia gaire res sobre aquest tema. No obstant, el meu objectiu des de l'inici era absorbir el màxim d'informació de les xerrades dels professionals i treure partit de tot allò que m'havien explicat.

Si hagués de fer una síntesi del que em va suposar aquesta nova experiència segurament ho reduiria a una simple conclusió. Després de les paraules dels diferents testimonis que han viscut de primera mà un transplantament d'òrgan serà difícil que em faci donant al llarg de la meua vida. He d'apuntar que si fos per algun familiar o amic estrictament necessari potser llavors no dubtaria a col·laborar-hi.

Soc estudiant de segon curs d'infermeria. Des de fa temps he descobert que tinc vocació cap al món sanitari. En una de les activitats proposades durant els quatre dies d'estada a Groningen, vaig ser còmplice d'una de les conferències que va fer un donant i un receptor de ronyó i vaig poder constatar que l'estat d'ànim que mostraven el donant i el receptor era totalment diferent. La persona que havia rebut l'òrgan estava gairebé totalment recuperada i en plena forma, mentre que en el cas del donant, aquest havia

notat un decaïment en el funcionament del seu cos que li provocava un sentit malestar que segurament, l'acompanyaria la resta de la seva vida.

De totes maneres, és necessari que esmenti que això no passa amb tots els òrgans. Un cas contrari podria ser el transplantament del fetge. Aquest, es regenera fàcilment i no causa tants problemes com el transplantament de ronyó. Per tant, el donant pot tornar a fer vida normal sense cap mena de problema.

Per últim, voldria animar a tots els estudiants que puguin i s'hagin plantejat alguna vegada viatjar i aprendre alhora. No crec que hi hagi millor combinació que aquesta per tal de créixer tant a nivell personal com professional. Les possibilitats que tenen aquest tipus d'activitats són infinites, a més a més coneixes a molta gent a nivell internacional i pots enriquir-te a tots nivells.

Eva Arnall

TOTS AMB LA RECERCA!

Amb l'arribada del nou curs escolar també es va reprendre la segona edició del projecte Tots amb la Recerca! que unifica les presentacions dels treballs de recerca joves del nostre poble amb conferències d'experts que ens aporten una mirada especialitzada del tema tractat.

Aquest any es va comptar amb l'aportació de dos joves del poble que com a novetat, respecte de la passada edició, van cursar els seus estudis d'infantil i primària a l'escola d'El Far. La Marina Sánchez i l'Eva Arnall.

La Marina Sánchez va ser l'encarregada de començar el cicle amb una entranyable mirada a la Figueres dels anys de la joventut de la seva àvia, mostrant-nos el record que la nostra gent gran té de la ciutat en aquells anys. La presentació es va completar amb una completa exposició de fotografies de l'abans i el després de diferents racons de Figueres, que van portar la gent gran a una mirada nostàlgica de la ciutat de la seva joventut.

El treball de l'Eva Arnall ens va convidar d'una manera dinàmica i molt enriquidora a fer la transhumància per l'Alt Empordà per les carrerades mil·lenàries de la mà d'un grup de pastors entre els quals es trobava el seu avi Patllari. Aquest curiós grup de tertulians ens van donar una lliçó d'esforç, saviesa i humilitat, tot això acompanyat d'un magnífic registre gràfic i visual que quedaran com arxiu d'una activitat que està desapareixent i que gràcies a l'Eva quedarà enregistrat als nostres records.

Hem d'agrair la disposició de la Cristina Vidal, que malgrat els anys transcorreguts des que va realitzar el seu treball de recerca, es va oferir a treure'l del calaix i mostrar-nos com vivien els nostres avis en una retrospectiva entre els anys 1900-1970 que va ser completada amb una completíssima xerrada a càrrec de l'escriptor i fotògraf naturalista Ernest Costa i Savoia. L'Ernest va compartir amb nosaltres un recull de fotografies relacionades amb el món dels oficis antics realitzades al llarg d'anys com a passejant i amant de la natura.

Per acabar amb el cicle d'aquest curs, la Raquel Capel ens va oferir una crònica inèdita de la proclamació de la segona república, extreta d'un consciencios anàlisi del diari de Pablo Oliver i Juliachs entre els anys 1869 i 1943. Posteriorment l'historiador Josep Colls ens va oferir una conferència on es va explicar, de manera documentada i molt entenedora, la seqüència de fets que van desembocar en la proclamació de la segona república a tot l'estat Espanyol i les peculiaritats i conseqüències d'aquest fet històric a Catalunya.

Les organitzadores d'aquest projecte creiem que els objectius inicialment marcats de difusió dels treballs de recerca de batxillerat de joves autors locals així com la divulgació cultural de temes molt variats han estat assolits i superats tal i com es posa de manifest per l'afluència de públic a totes les xerrades organitzades fins la data d'avui. A més, cal destacar la qualitat i professionalitat de totes les presentacions dels joves així com el compromís i rigor dels conferenciants.

Com a reflexió, ens hem adonat que tots els treballs d'aquest segon cicle es corresponen a temes que d'una manera o altra afecten els records i vivències de la gent gran. L'interès dels nostres avis per conèixer i donar a conèixer més detalls del seu poble, de la seva gent i de la seva història es posa de manifest en la gran resposta i participació de tota la gent del poble. Intentarem continuar per aquest camí i seguir oferint esdeveniments de caràcter cultural que despertin l'interès i la participació de tots.

"Somos nuestra memoria, somos ese quimérico museo de formas inconstantes, ese montón de espejos rotos"
Jorge Luis Borges

Norma Pérez

Agraïm especialment el compromís i la col·laboració de l'Ajuntament d'El Far d'Empordà i de la Comissió de Festes en l'organització de les jornades.

LA MÚSICA: UNA EINA EDUCATIVA POLIÈDRICA

Aquest estiu he tingut el goig de participar en unes jornades de formació on una de les professores ha estat Ester Bonal, una persona extraordinària en molts sentits. Nascuda a Barcelona però vinculada familiarment a Can Bonal de Borrassà, ben a prop del nostre poble. Estudiant de música des de molt petita, cantaire

de cor, aprèn piano, cant, guitarra, flauta... Inquieta per naturalesa ha treballat de professora d'escola de música, d'institut i en el departament de pedagogia de l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya). Activa i treballadora de mena ha creat molts projectes entre els quals el de Xamfrà, un centre de música i escena del Raval on nens, joves i adults de Ciutat Vella de Barcelona es troben i comparteixen vivències a través de la música, la dansa i el teatre. Dedicuen una atenció molt especial als joves amb risc d'exclusió social, però no només als més desfavorits. La seva idea és que la música sigui, precisament, un mitjà d'integració, cohesió social i treball solidari, per tant és obert a tothom. Ella creu que no tots els nois i noies tenen les mateixes oportunitats, però que cal treballar perquè les tinguin, un principi utòpic que, com a tal, fa caminar. Les famílies paguen 25€ al trimestre (només paga qui ho pot pagar) i poden fer tots els tallers que vulguin. De fet hi ha famílies que paguen pels seus fills i per d'altres que no s'ho poden permetre.

Van començar el projecte amb 16 nens i ara són més de 250, prova de l'èxit que té. L'horari és de tardes de dilluns a dijous. Hi ha un equip format per una vintena de professors de diferents especialitats: violí, bateria, clarinet, guitarra, flabiol, acordió, dansa, teatre, percussió, violoncel, ukelele, combo...

Les eines que utilitzen per aconseguir la motivació són el cant, el moviment-dansa, la pràctica vocal i instrumental de conjunt, el teatre... Eines que permeten anar forjant els aprenentatges de la música i les arts escèniques, viscudes amb la màxima intensitat i des de tots els aspectes.

L'atenció, la memòria, la reflexió, l'expressió, el respecte, la sensibilitat... estan en joc, no s'exclou cap camp educacional.

Tot plegat per generar processos que ajudin a pensar, a descobrir, despertant la curiositat intel·lectual i la creativitat per:

- Aprendre amb entusiasme, sent conscients que l'esforç és necessari.
- Aconseguir que la disciplina es visqui com una necessitat i el rendiment com un plaer, no com obligacions.

Per a Ester Bonal, l'interès com a educadors és ser caçadors de despertar la curiositat de les persones. Si ho aconseguim, el viatge de l'aprenentatge està assegurat!

CENTRE DE MÚSICA I ESCENA

Quan persones que ens dediquem a l'educació a través de qualsevol disciplina artística ens trobem en jornades de formació, sovint ens lamentem de la «poca importància» que se'ls atribueix com a eines educatives, des de l'Administració mateixa, des de la societat, els pares i fins i tot per part dels companys que es dediquen a l'ensenyament des d'altres disciplines o àmbits del coneixement. Per a l'Ester, el secret i l'antídote contra la queixa i l'autolamentació sistemàtiques és: treballar, treballar i treballar fins que aquelles persones que no ho saben, s'adonin que la música (i les arts) són eines educatives precioses, tant instrumentals com les llengües o les matemàtiques, fonts inesgotables de referents culturals i camins oberts a l'exploració de les emocions, les relacions, les possibilitats d'expressió de cadascú i del grup... La música és un llenguatge que et desperta la convivència i la cooperació, perquè es fa amb grup, precisament, i tothom és important. La música és una eina de construcció massiva, de valors, de respecte, que conté una gran càrrega afectiva, que els acompanya en el creixement. Genera la possibilitat de meravellar-los, els fa estar bé amb ells mateixos, i això no té preu. La música està al servei del benestar emocional de les persones, i és bàsic per seguir avançant. Tan de bo la idea d'aquesta gran família que és Xamfrà s'exporti arreu del territori i aprenem a combatre la segregació d'una manera sana a través de les arts.

Maria Company i Coll

ELS CONTES, QUINA MERAVELLA!

Des de petita que m'han agradat molt els contes. M'agradava mirar-los, tocar-los, llegir-los però sobretot m'agradava escoltar-los. I ara, de més gran, el que més m'agrada és explicar-los.

Els contes són una eina fantàstica a molts nivells i aporten una gran quantitat de beneficis als nostres infants. Des del desenvolupament de la comunicació oral, l'adquisició de nou vocabulari, milloren la comprensió a nivell general, transmeten valors, ens ensenyen models tant de llenguatge com de comportament en diferents situacions ja siguin reals o imaginaries... Són un excel·lent recurs que ens aporta plaer i ens fa gaudir tant sols com en companyia. Amb ells també potenciem la capacitat d'escolta i atenció, així com el desenvolupament d'aspectes bàsics de la comunicació com la participació activa i el torn de paraula. En definitiva, penso que els contes són un recurs que afavoreix i ajuda al desenvolupament integral dels nens i nenes.

L'estona compartida mirant, escoltant o llegint contes és una gran inversió!

De contes n'hi ha de tots colors i per a tots els gustos. A continuació us recomano algun dels meus preferits:

Endevina com t'estimo

Sam McBratney

De què fa gust la lluna?

Michael Grejniec

De quin color és un petó?

Rocio Bonilla

Hi ha tants contes bonics que no acabaria mai. Si teniu oportunitat no deixeu de llegir-los!

Salut i bones estones!

Esther Bartolomé Roviras

GAUDEAMUS IGITUR

És un dimecres de juny, són dos quarts de set de la tarda i l'Auditori de Girona és ple, a punt de viure la Graduació de la 6a Promoció del Grau d'Infermeria de la UdG.

Tot és emoció. Els pares i familiars s'asseuen envoltant els 125 seients buits del mig de la platea. A sobre de cada un, un birret.

Sona una música de fons i entren les i els protagonistes: les infermeres i els infermers. Tots contents, emocionats i molt elegants. Busquen els familiars i els saluden. Tothom està somrient, content i emocionat.

S'asseuen i comença l'acte. Primer els parlaments de les autoritats i del món acadèmic. Després la Padrina i el Padrí de promoció que, amb un to més distès, fan un repàs d'aquests quatre anys, de les anècdotes que han viscut i els hi donen algun consell.

I arriba el moment que totes i tots esperen, els criden un per un i puguen a l'escenari. Serà l'última vegada que aquests professors els criden pel seu nom davant les seves companyes i companys de classe. Veure a la teva filla allà és, senzillament fantàstic. Quan hi són totes i tots, fan el gest típic de la graduació, tiren els birrets enlaire i criden ben fort. Ja està, han aconseguit el seu objectiu. Els pares, des del seient, pensem que també l'hem aconseguit. Els hem acompanyat fins al final d'aquell projecte que va començar un dia a P3, la majoria a l'escola bressol. Enrere queden els plors dels primers dies d'escola, els racons, els treballs de fi de trimestre embolicats amb paper cel·lofana, les rues de Carnaval i les Castanyades. Els nervis dels exàmens i la incertesa per saber la nota. Els festivals de final de curs. El canvi a l'Institut, les excursions a l'estranger, les esquíades. L'estimat i patit Treball de Recerca. L'atabalament de la selectivitat i el neguit per saber la nota. La il·lusió de la preinscripció i el saber on han entrat. El primer dia d'universitat, els exàmens de temes inacabables, els Erasmus i el Treball de Fi de Grau. Avui fan un punt i apart. Alguns entraran al món laboral i d'altres potser seguiran estudiant.

No totes les persones van a la universitat. Unes fan un cicle, algunes estudis alternatius i d'altres no continuen estudiant i es posen a treballar. Tothom tria el seu camí i tots estan molt bé. Però ara som aquí, a la seva Graduació.

Comencen a sonar les notes de l'himne universitari per excel·lència, el "GAUDEAMUS IGITUR", a molts ens sona i l'anem cantant gràcies al suport de la corresponent "xuleta" i intentem entendre'l ajudats per l'avi, que se'l sap i el canta sabent el seu significat. "Alegrem-nos, doncs": sí, és un moment molt alegre.

En sortir, petons, abraçades i fotografies per tots costats. Les i els protagonistes marxen a celebrar-ho tots junts i els

pares i familiars marxem cap a casa, contents, satisfets i amb un somriure a la cara.

Des d'aquí felicito a tots els qui un dia es van graduar, als qui s'han graduat aquest any i als qui ho faran en un futur. Us deixo la primera estrofa de l'himne perquè la recordeu o l'aneu practicant per quan us toqui cantar-la.

*Gaudeamus igitur
iuvenesdumsumus
post iucundam iuventutem,
post molestam senectutem,
nos habebit humus!*

Gaudim, doncs,
mentre siguem joves
després de la divertida joventut,
després de la incòmoda vellesa,
ens rebrà la terra!

Gaudeamus Igitur, expressió llatina que vol dir "Alegrem-nos, doncs" és l'himne universitari per excel·lència. Es tracta d'una cançó estudiantil d'autor anònim que en realitat es titulava "De brevitae vitae" ("Sobre la brevetat de la vida") i es va cantar inicialment a les universitats alemanyes a mitjans del segle XVIII. De fet és un himne goliardesc i no va ser fins al 1959 que va ser escollit himne del món universitari (Fonts: Gran Enciclopèdia Catalana, Universitat de Sevilla).

Doris Geli Roig

▶ EL FAR D'EMPORDÀ ▶ FIGUERES

Des de petita, la brometa: *fer el camí d'El Far*, volia dir anar al cementiri de Figueres, la mai-nada no hi anàvem mai, era sinònim d'ha-ver-se mort. Fer el camí dintre el taüt portat per la tètrica, elegant i negra carrossa fúnebre era el ritual habitual perdut avui. Darrere el fèretre caminaven en pas solemne els capellans, el nombre de capellans donava informació de la categoria social del difunt, seguien els familiars i amics. Si s'esqueia, les autoritats encapçalaven el seguici. Era l'últim camí on et portaven en cotxe de cavalls.

Han passat molts anys i els cotxes de cavalls són de rodes. Avui el cotxe és vida i és mort. Soluciona i contamina. Transporta i forma embussos. És un bé personal i una despesa diària. Soluciona la vida laboral i la lúdica. És un element de distinció pels egòlatres. El món del cotxe és moltes coses més.

Han passat molts anys d'ençà que vaig obtenir el meu carnet de conduir (a la primera, jejeje). El meu primer cotxe, el meu estimat **sisens**, blau i vell, va fer dignament la seva feina: portar-me d'una casa a l'altra per injectar les injeccions que havia receptat el metge, generalment per administrar-les cada dotze hores.

Uns decennis més tard, la família Capel Geli va decidir anar a viure de Figueres al poble veí d'El Far. Vaig quedar implicada en el fet, soc la mare de la Doris, la sogra de l'Albert i àvia de la Paula, de la Raquel i d'en Martí.

Si parlo d'aquest tema, poc interessant pel lector, és per la situació actual de la meua vida, complerts els setanta-set anys. La meua zona cervical ha perdut flexibilitat, però... els meus ulls han guanyat una cataracta.

Conduir ara, especialment en les hores de sol radiant i en nits fosques, on el camí està il·luminat en les dues bandes oposades, resulta incòmode. La meua sensació és d'apropament a una densa boira. La musculatura es tensa i t'avisa que si continues amb la postura rígida s'endurirà més i més. Agafo el cotxe amb por. La *por* és bona, prevé davant els esdeveniments futurs, si creix la por s'anomena *paüra*, també podem dir-ne *feredat*. Si ens atura estem perduts. En el moment actual decideixo abandonar les pors, prendre una decisió raonada: no fos cas que un accident imprevisit portés conseqüències impensables, i per ser del bàndol dels infractors m'atribuïssin un càstig merescut. He decidit anar a peu i en transport públic enarborant la bandera de la LLIBERTAT.

El motiu de l'article que deveu estar llegint, a la ben dissenyada i presentada revista del poble (gràcies per l'espai que m'oferiu) és per agrair-vos a vosaltres elfarencs, la vostra amabilitat demostrada en un fet puntual: un jove ens va portar a Figueres en saber que fèiem via pel camí sinuós d'anar a la parada del bus.

Si ens veieu pel camí d'El Far de l'Empordà a Figueres o viceversa, no ho dubteu! Podeu convidar-nos a pujar al vostre cotxe, si hi cabem, podem fer el camí junts. Sé que sou amables, generosos i divertits. Gràcies!

Dolors Roig Puig

TARDOR JOVE

A partir de les propostes recollides entre els joves d'El Far d'Empordà, des de l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament d'El Far d'Empordà hem programat unes quantes activitats.

Us presentem la programació d'activitats que es duran a terme aquesta tardor, algunes en col·laboració amb l'Oficina Jove Alt Empordà (situada a Figueres) a la que els nostres joves també hi poden accedir i gaudir de la seva programació i serveis.

> *Sense embuts, parlem de sexe.*

Durant l'adolescència i a la joventut, i molt probablement a l'adulesa també, la sexualitat ens genera dubtes, curiositat, inquietuds... oi? I no sempre tenim l'oportunitat de tenir informació de primera mà. Anem a parlar sense embuts! Al novembre convidarem a una llevadora per tal de poder-li preguntar tots aquells dubtes que tinguem en relació a la sexualitat, l'afectivitat, la diversitat sexual, etc. I si no volem preguntar, només d'escoltar segur que aprendrem coses que ens ajudaran a tenir una vida sexual sana i plaent.

Per a joves de 12 a 18 anys. GRATUÏT.
Activitat a El Far d'Empordà.

> *Taller de cuina.*

Voleu sorprendre amics i familiars amb un bon àpat? A casa no us deixen entrar a la cuina per por que feu un disbarat? Aquesta és la vostra! Apunteu-vos al curs de cuina i sorpreneu-vos del que podeu aconseguir.

Per a joves de 12 a 18 anys. GRATUÏT.
Activitat a El Far d'Empordà.

> *Port Aventura.*

Sortida realitzada conjuntament amb altres joves de la comarca. 6 d'octubre. No t'adormis!

Per a joves de 12 a 35 anys. 35 euros.

> *Curs d'Agent Jove de Salut (Oficina Jove)*

Tècniques de reanimació, primers auxilis, masclisme, violències a les xarxes, alimentació, cànons de bellesa i pressió social, LGBTQI, sexualitat... Tots aquests temes i més es tractaran durant el curs d'Agent Jove de Salut, amb professionals de diferents àmbits. Per a finalitzar la formació, s'acabarà anant a la casa de colònies Casal

de l'Albera de La Jonquera, tot pagat, i amb entrega de diplomes.

Per a joves de 15 a 19 anys. GRATUÏT.

> *Esquiada Jove (15 desembre)*

Activitat realitzada conjuntament amb altres joves de la comarca. 15 desembre.

Per a més informació envieu un whatsapp a la nostra tècnica de joventut al **626 045 665** (Anna Amer)

Per a inscripcions: Adreceu-vos a la web de l'Ajuntament o directament al següent enllaç:

<https://goo.gl/forms/L5s2L74qBbZFG9qa2>

Anna Amer
tècnica de joventut

DE MUNTANYES 2018

20 de juliol, fa una setmana que hem tornat de passar tres dies al cor del Pirineu i estem tan plens de les emocions que vam viure que no ens caben dins. Veient les fotos/vídeos tornem a reviure tot el que les nostres pupil·les van poder captar, i és tant en tan poques hores, que ens desborda...

Si tu, lector d'aquest article, no hi has anat mai t'ho recomano. Ves fins a un poblet de prop de Lourdes que es diu Cauterets, no hauràs pas de caminar gaire ja que hi ha un telecadira que et puja fins a 500 m de l'estany de la Goubé. T'emborratxaràs de cascades i més cascades...

Dit això, desgranem les activitats d'aquest any amb els Molls.

La sortida a dormir en un refugi, va ser fent el camí dels enginyers que va de Núria a Queralbs passant pel refugi de Coma de Vaca. Venia amb nosaltres en Patllari Moret, que havia sigut pastor i havia tingut el ramat per aquelles contrades. Feia 15 anys que no hi tornava. Va ser molt emocionant veure que només d'arribar a Núria el personal del cremallera el va reconèixer i l'alegria que demostraren en tornar-lo a veure. No diguem dels guardians del refugi que es van emocionar i tot. Quina alegria!

A part d'aquesta sortida n'hem fet d'altres de més senzilles, com la de Sant Miquel de la Cirera, on sorprèn la restauració que hi va fer en Pitruc amb ampolles de vidre de diferents colors i que li donen aspecte de vitrall quedant ben delimitat el que és antic del que és restaurat.

També per aquell mateix indret, vam anar a veure la fàbrica d'armament que amb la sequera havia quedat al descobert i que normalment es troba colgada d'aigua en l'embassament de Darnius/Boadella. Si busqueu a Internet, trobareu explicació d'aquesta fàbrica que va estar en actiu fins després de la Guerra Civil.

Una altra sortida va ser a l'ermita de Sant Jordi, lloc des d'on es veu fins a Maçanet de Cabrenys i fins al mar.

L'excursió nocturna, aquest any va ser pel cantó del Port de la Selva. Deixant els cotxes a sobre de la Tamariua, vam anar fins a la cala Fornells. Érem força gent i venia mainada ben petita que van caminar com tothom, una hora d'anada i una altra de tornada. Els vailets, van estar molt entretinguts fent barraques amb troncs que els temporals havien deixat a la sorra. Crec que va agradar a tothom, llàstima de la tramuntana que hi tocava força i feia que no vingués tan de gust banyar-se. Tot i que sempre hi ha valents/es. De tornada amb les llanternes és maco de veure i és el que els agrada més als petits. Per finalitzar la sortida no hi pot faltar el gelat, en aquest cas al Port.

A l'entrega d'aquest article queda pendent fer la sortida de L'Escala a cala Montgó. És una excursió molt senzilla i que a mi m'agrada molt fer a l'hivern quan hi ha el Pirineu nevada. Les vistes són precioses, us animo des d'aquí a comprovar-ho.

Fina Company

SUMMITS OF MY LIFE

M'agraden molt els reptes. Quan Kilian Jornet va presentar el seu projecte "Summits of my life" amb el que pretenia coronar els cims més alts de tots els continents, ho admeto, li vaig tenir enveja. No, enveja no, admiració, i vaig començar a pensar quins reptes em podria proposar jo per als anys vinents. Una mica més difícils que els que tria en Quiño per a Els Molls. Lògicament, ni estic tan preparat com ell, ni tinc el mateix temps que té ell ni dispo dels seus mitjans. Però, què em podria proposar que fos viable i possible d'aconseguir? He sobrevolat l'Aconcagua, he passat per davant de l'Everest... Quedaven tan a prop i a la vegada semblaven tan lluny i impossibles de pujar. No, aquests no són per a mi, almenys de moment (encara que ja tinc estudiat com es podrien fer). Però hi ha cims que sí que semblen possibles com El Kilimanjaro, Mont Blanc... n'hi ha molts que m'atrauen. L'any 2016 ja vaig aprofitar un viatge a Guatemala per pujar el volcà Acatenango, de quasi 4.000 m. (El seu germà Fuego, a pocs quilòmetres de distància, va entrar en erupció el juny passat, i va sepultar més de 1.000 persones sota les cendres...).

Altres muntanyes que ja feia temps que m'atreien eren alguns volcans a Equador. N'hi ha uns quants relativament a prop de la capital, Quito. Un d'ells és el Cotopaxi, un volcà molt actiu, de 5.897 m i l'altre, una mica més lluny, el Chimborazo, ja extint. Encara que el seu cim principal tingui "només" 6.268 m, és considerada la muntanya més alta del món, millor dit, el punt més allunyat del centre de la Terra. Per això el seu nom significa "el punt més proper al Sol". És degut a que per la seva rotació, la Terra és més eixamplada a l'equador que als pols.

És una muntanya majestuosa. Des de l'instant que la vaig veure per primera vegada tenia ganes de pujar-hi. Però és un repte gens fàcil i requereix sobre tot temps. I els meus viatges a Equador són sempre per feina, mai sobren dies. Intentar fer el cim sense una bona aclimatació és un repte molt arriscat. Vaig consultar els guies de muntanya locals i m'ho van desaconsellar. Es necessiten com a mínim 3 o 4 dies perquè el cos humà s'acos-

tumi a la manca d'oxigen. A 4.000 m hi ha només un 62% de l'oxigen respecte al nivell de mar i a 5.000 m només un 49%. A més, com menys humitat (que és el cas d'Equador), més es nota. Em van proposar fer un trekking menys exigent, adequat al temps del que disposava. Era només un cap de setmana...

Vinc d'Asunción, a Paraguai, que està una mica per sobre del nivell del mar i en poques hores haig de passar per Quito, a 2.700 m, per arribar al meu allotjament al Chimborazo Lodge a 4.000 m. Ximena i Marco Cruz, experimentats andinistes i propietaris de l'hotel, suggereixen fer el dissabte un passeig pels voltants del Lodge combinat amb una escalada a Cruz de Chalata, de 4.200 m i el dia següent intentar fer un cim més alt, Agulles de Whymper, de 5.300 m, acompanyat per un guia. I si volgués, podríem fer també una part escalant amb corda. Un pla molt interessant tenint en compte que no ho havia fet mai.

Chimborazo Lodge és un conjunt de cases i cabanyes de fusta en una esplanada davant del volcà. Cada casa i les habitacions estan decorades amb estris de muntanyisme, esquís, cordes, grampons, bastons i moltes fotos d'alpinistes i andinistes... A la sala d'estar de cada casa hi ha llar de foc, molt útil, ja que moltes nits glaça. Després d'un sopar contundent, com solen ser a alta muntanya (una sopa cremosa molt espessa, pollastre, verdura i unes postres dolces) acabem de definir el programa per a l'endemà i me'n vaig a dormir. El dia ha estat esgotador, entre el viatge i el canvi de clima i alçada. Mai abans havia passat una nit a tanta alçada. És una sensació una mica estranya. La manca d'oxigen es nota i molt. Respiro més fons perquè entri més aire al pulmó. Em costa agafar el son encara que estic cansat. Em desperto moltes vegades durant la nit i tinc una mica de mal de cap. Però és només una petita molèstia, res greu que m'impediria seguir el programa preparat. Els mateixos equatorians diuen que hi ha molta gent de Guayaquil que no pot anar a Quito degut al *soroche*, mal d'alçada, que pateixen a la capital. I no té res a veure amb la forma física ja que pot afectar fins i tot els esportistes d'elit.

Després de l'esmorzar, igual de contundent que el sopar d'ahir, arriba el meu guia d'aquest cap de setmana. Pablo Falconi és de Riobamba i amb només 25 anys ja ha coronat l'Aconcagua i moltes altres muntanyes de més de 6.000 m. Porta clients a Chimborazo fins i tot dos cops per setmana. Aquest matí ens toca pujar el Cerro de Chalata. Són només uns 200 m de desnivell però aproximadament una tercera part la volem fer escalant amb corda. Mentre estem caminant a un ritme molt suau per un sender que ens guia cap a la paret, en Pablo m'explica les coses bàsiques d'escalada i em dona alguns consells de seguretat. A aquestes alçades costa molt caminar i parlar alhora llavors només em surten respostes com "sí", "vale" i "muy bien". La conversa flueix millor quan ens aturem per descansar. Tret d'un lleuger mal de cap i sensació d'ofec sempre quan faci més esforç, em sento molt bé. Fa un dia espectacular, sense vent ni massa fred ni massa calor, simplement un dia ideal per a aquesta aventura. En menys de 2 hores arribem a la creu que s'erigeix a dalt de tot. El final l'escalada ha estat relativament fàcil, això sí, l'esforç ha estat més mental que físic ja que havia de confiar-ho tot a en Pablo i la corda. Com sol passar a la zona quasi cada mig matí, el cel s'ennuvola i fins i tot comença a ploure. Per arribar al *lodge* podem baixar per un sender a la dreta de la paret o continuar per la cresta i endinsar-nos més a la vall. Veient que el temps empitjora decidim agafar el camí més ràpid i evitar ensurts innecessaris.

A la tarda anem a visitar un bosc molt peculiar, bosc de *Polylepis*, a 4.350 m. Té una extensió d'unes 4 hectàrees i està format per arbres de fulles pinnades i troncs corbats recoberts per moltes capes papiràcies. *Polylepis* és un arbre o arbust autòcton de les zones altes dels Andes tropicals. De fet, és la planta llenyosa que creix a major altitud del món. Les 3 hores que indica el panell informatiu difícilment es poden escurçar. El cos ja nota el cansament i l'aire escasseja. Degut a la seva proximitat al volcà i a l'alçada hi ha molt poca vegetació, pràcticament no hi ha res més que una herba que resisteix les severes condicions climatològiques, fred i vents que poden superar 100 km/h. El terra és tot de pedra i sorra volcànica. Quan apareixen els *Polylepi* és com si

d'un oasis es tractés. No hi res enlloc i de cop un bosc de 4 hectàrees. Els paisatges són espectaculars, no sé si a Europa es podria trobar un lloc semblant. Pot ser a les Illes Canàries però no a tanta alçada i amb un clima tan dur. A la nostra tornada al *lodge* sopem aviat ja que l'endemà ens espera el repte principal, l'ascens a les Agulles de Whympner. La nit és espectacular i freda. Glaça i l'aire és absolutament net i transparent degut a la baixa humitat i 4 quilòmetres menys d'atmosfera. El cel està cobert per bilions d'estels. Estic molt cansat però el lloc és tan màgic que noto que irradia energia i recarrega les piles. Deu ser perquè allà a baix encara hi queda magma calent. Dormo millor però el cos encara no ha assimilat que ha de sobreviure només amb quasi la meitat d'oxigen.

Al matí següent m'acomio de la gent de Chimborazo Lodge i amb en Pablo empenem el camí cap al nostre punt de partida. La muntanya de Chimborazo es troba en una zona protegida. A l'entrada del parc cal registrar-se, deixar constància de la ruta que volem fer i pagar l'impost corresponent. En alguns llocs es poden veure les diferents capes de cendres volcàniques com es van dipositant durant segles en les erupcions del Chimborazo. Després d'uns 30 minuts de pujada per una pista enmig d'un paisatge lunar, arribem al primer refugi, el nostre punt de partida. La manca d'aire que patim els humans també afecta els cotxes. Poc serviria aquí un motor europeu "downsized" de baixa cilindrada, lligat per les restriccions mediambientals. Per això la majoria dels vehicles que ens trobem al pàrquing són les *camionetes* amb motors de gasoil de 6 o 8 cilindres.

Als voltants de refugi Carrel d'on surten totes les expedicions cap a Chimborazo hi ha restes de neu, segur que són de la tempesta d'ahir. El primer tram, fins al refugi Whympner, no té més de 900 m i un desnivell d'uns 200 m. El taulell d'informació indica un temps aproximat de 45 minuts. Sembla una mica excessiu per a una distància tan curta però hem de tenir en compte que partim de 4.845 m i que el cos simplement no ens deixar anar més ràpid. Al final triguem uns 30 minuts però l'alçada es nota molt més que no pas ahir. Edward Whympner va ser el primer que va

aconseguir completar l'ascensió al Chimborazo, l'any 1880, conjuntament amb els germans Louis i Jean-Antoine Carrel. La primera ruta passava precisament pel nostre objectiu d'avui. Actualment, tots els ascensos ja es fan per una ruta diferent. És molt admirable com fa quasi 130 anys la gent tenia la valentia d'emprendre una aventura tan arriscada, sense tenir els mitjans ni coneixements que tenim avui.

Arribem al refugi Whympner i sobretot jo necessito una estoneta de descans. S'està ennuvolant, igual que ahir. Tota la humitat caiguda ahir s'està començant a evaporar amb la força creixent de la radiació solar. El cim del Chimborazo s'està amagant i Pablo m'explica els riscos que aquest temps pot tenir per a la gent allà a dalt. Cal anar amb grampons i vigilar molt les esquerdes que de vegades poden estar cobertes per la neu. De totes maneres, hi ha molt pocs accidents ja que els guies que acompanyen la gent són molt experimentats. Tenir tan a prop aquesta màgica muntanya només fa créixer les meves ganes de pujar-hi un dia. Ens posem a caminar de nou. El segon tram és molt planer, fins i tot fa una mica de baixada. Són dos quarts de deu i ja es veuen persones baixant del cim. Deuen haver sortit cap al cim a la mitjanit, segur.

L'últim tram és el més complicat, el sender es comença a enfilir cap a les Agulles de Whympner. Costa caminar cada cop més. Vaig al meu ritme, 100 passes i un minut de descans. Veig que aquest ritme el puc seguir i avançar relativament ràpid. Fa un temps una mica estrany. De tant en tant el sol surt dels núvols i obliga a treure'm la jaqueta perquè tinc massa calor. Però de seguida el sol es torna a amagar i de cop fa fred. 100 passes vestit, 100 passes despullat. Ara ja hi ha cada cop més neu però per sort no cobreix el camí i ens permet caminar amb seguretat. Després d'unes dues hores arribem per fi al peu del pic final. És una cresta punxeguda, d'uns 30 metres d'alçada. Ara ve la cireta, l'escalada final amb corda. En Pablo em torna a repetir els consells i m'anima a que no tingui por, que tot està controlat. Estic mig cagat. Pel meu cap passen tot tipus de pensaments, què podria anar malament? Però en Pablo m'ensenya el camí i per sort la roca és sòlida i hi ha molts llocs on posar els peus i on aga-

far-se amb seguretat. Poc a poc, pas rere pas vaig escalant. L'última estirada, l'últim esforç i ja soc a dalt. M'assec a l'únic tros una mica planer de la cresta. A l'esquerra hi ha 30 metres de precipici, a la dreta encara més. Litres i litres d'adrenalina flueixen pel meu cos. Compartim les impressions amb en Pablo, fem unes fotos i vídeos de record però desgraciadament tot està molt ennuvolat i el Chimborazo pràcticament no es veu. Ja estem a punt de tornar a baixar quan de sobte surt el sol i la muntanya darrere meu es despulla. Una mà divina ens regala unes vistes espectaculars.

Però ara ja hem de tornar, em queden unes hores de camí cap a Quito, que demà ja comença la fira. La baixada de la cresta és una mica més complicada, sobre tot mentalment, ja que no veig on puc posar els peus. Tornem al refugi on hem iniciat la nostra excursió. Hi ha cada cop més boira que està baixant des de dalt. Tots dos mengem una sopa cremosa de blat de moro, alvocat i pollastre, un plat ideal per recuperar forces i escalfar-nos. Parlem amb un guia del refugi que ja hi ha ascendit més de 200 cops. Com si res... Sortim del refugi per tornar al pàrquing de l'entrada al parc i hi ha una boira tan densa que la visibilitat no arriba a 15 metres. Ni m'imagino quina sensació deuen tenir els escaladors quan una boira així els enxampa allà a dalt. Baixem molt a poc a poc perquè seria molt fàcil sortir-nos de la pista i caure ves a saber on. Ens creuem amb un grup de ciclistes amb bicis de muntanya que estan pujant cap al refugi Carrel. Si jo estava a punt d'ofegar-me caminant, no sé com poden aguantar aquests nois pedalant. Però, sincerament, m'entren ganes de provar-ho un dia i veure on són els meus límits. Un altre repte per al futur. M'acomiedo d'en Pablo i li prometo que si un dia torno en condicions per pujar el Chimborazo, tornaré a comptar amb ell com a guia. Últimes vistes a la muntanya màgica mentre prenc el camí cap a la capital. I penso en vosaltres, Els Molls. Tant de bo un dia poguéssiu viure la mateixa experiència, cercar els vostres límits i gaudir d'un paisatge únic, inoblidable i meravellós. Ja m'imagino quina descripció hi posaria en Quiño al tríptic: **DIFICULTAT: MOLT BAIXA.**

Radek Pavelec

Repassarem plegats totes les activitats viscudes i gaudides durant aquest darrer any. Esperem que us hagin fet passar molt bons moments juntament amb les que estan per venir i que ja estem preparant.

NOVEMBRE 2017

FESTA DE SANT MARTÍ 2017 (10, 11 i 12)

Divendres 10 de novembre. Xerrada: CAN DALMAU I L'APROFITAMENT HIDRÀULIC DEL REC DEL MOLÍ, a càrrec del jove elfarenc ARNAU SIRVENT FERRÉS, estudiant d'Història de la UdG, i de ROSA M. MORET, Llicenciada en Pedagogia, Mestra i Directora de l'Escola El Far d'Empordà. Seguidament, L'ANUARI DEL FAR, projecció d'imatges del darrer any al nostre poble.

Dissabte 11 de novembre. Al matí vam gaudir de la tradicional BICICLETADA POPULAR. Vam tenir INFLABLES tot el dia pels més petits i a la tarda un CONCURS DE POSTRES, en què vam degustar uns dolços boníssims.

A la nit, el sempre esperat PLAYBACK amb l'actuació dels nostres grans artistes i per acabar la vetllada, música i ball amb DISCOMÒBIL.

Diumenge 12 de novembre. OFICI SOLEMNE a l'església de Sant Martí i dues SARDANES a la plaça. A la tarda, SARDANES, CONCERT I BALL DE FI DE FESTA. Tots els actes van ser amenitzats per L'ORQUESTRA MONTGRINS.

Dissabte 18 de novembre. TEATRE amb l'obra "ELS MEUS MARITS M'ENGANYEN", a càrrec del grup TOCATS PER LA TRAMUNTANA de L'ASSOCIACIÓ DE LA GENT GRAN DEL CASAL CÍVIC FIGUERES-L'EMPORDÀ, sota la direcció de JAUME TABERNERO.

Diumenge 19 de novembre. Excursió a LA FAGEDA DE LA GREVOLOSA.

Dissabte 25 de novembre. Dins el projecte TOTS AMB LA RECERCA! Presentació del treball de recerca LA TRANSHUMÀNCIA DE L'ALT EMPORDÀ AL RIPOLLÈS PER LES CARRERADES MIL·LENÀRIES, a càrrec de la jove elfarenca EVA ARNALL MORET. Tot seguit una taula rodona col·loqui amb pastors transhumants.

DESEMBRE 2017

Dissabte 16 de desembre. QUINA DE L'ESCOLA.

Dilluns 25 de desembre. QUINA DE L'ASSOCIACIÓ JUVENIL ATALAIA.

GENER 2018

Dilluns 1 de gener. CAMPAMENT DEL PATGE REIAL I INFLABLES.

Divendres 5 de gener. Arribada de SES MAJESTATS ELS TRES REIS D'ORIENT al nostre poble del Far d'Empordà.

Dissabte 6 de gener. QUINA DE LA COMISSIÓ DE FESTES.

FEBRER 2018

Diumenge 18 de febrer. Excursió DE PALS AL QUERMANY.

Divendres 9 de febrer. CARNESTOLTES DE L'ESCOLA amb una molt divertida rua fins al veïnat de l'Oliva.

Dissabte 10 de febrer. RUA DE CARNESTOLTES pels carrers del nostre poble i seguidament xocolatada i discomòbil.

MARÇ 2018

Diumenge 18 de març. Dins del projecte TOTS AMB LA RECERCA! Presentació del treball de recerca L'AHIR A PAGÈS (1900-1970) LA FEINA DELS NOSTRES AVIS, a càrrec de la jove elfarenca CRISTINA VIDAL CLOS, i una xerrada de la mà d'ERNEST COSTA I SAVOIA, escriptor i fotògraf naturalista autor de nombrosos articles i llibres de caire divulgatiu.

ABRIL 2018

Dissabte 14 d'abril. Excursió del casal de la gent gran al POBLE ESPANYOL I CENTRE COMERCIAL ARENAS (aquesta excursió havia estat aplaçada des del 7 d'octubre de 2017).

Diumenge 22 d'abril. Excursió a L'ERMITA DE SANT JORDI DES DE SANT LLORENÇ DE LA MUGA.

Dissabte 28 d'abril. Presentació, dintre el projecte TOTS AMB LA RECERCA! del treball de recerca UNA CRÒNICA INÈDITA DE LA PROCLAMACIÓ DE LA SEGONA REPÚBLICA. EDICIÓ DEL DIETARI PERSONAL DE PABLO OLIVER I JULIACHS 1869-1943, a càrrec de la jove elfarenca RAQUEL CAPEL GELI. Seguidament, xerrada de JOSEP COLLS, historiador i actual Director de l'Institut Ramon Muntaner de Figueres.

MAIG 2018

Diumenge 13 de maig. FESTA DE LA GENT GRAN. Comemoració dels 40 anys de la primera festa de la gent

gran amb una celebració molt entranyable i emotiva. Es va gaudir d'un bonic Ofici Solemne, un bon àpat al centre cívic i sardanes, concert i ball a càrrec de LA PRINCIPAL DE LA BISBAL.

Diumenge 20 de maig. Excursió a SANT MIQUEL DE CIRERA I A LA COVA BAUMA D'EN NOGUER.

JUNY 2018

Dissabte 2 de juny. Vam descobrir la flora i la fauna dels entorns del Far d'Empordà de la mà del biòleg i naturalista JOSEP M. DACOSTA.

Dissabte 16 i diumenge 17 de juny. Excursió a QUERALS-NÚRIA-REFUGI COMA DE VACA-QUERALS.

JULIOL 2018

Dissabte 21 de juliol. Excursió nocturna a PORT DE LA SELVA. Sortida de CALA TAMARIUA fins a CALA FORNELLS.

Dissabte 28 de juliol. V FIRA DE L'ÀNEC A EL FAR D'EMPORDÀ amb parades d'artesanía, alimentació i altres, en què vam poder adquirir productes d'ànec de la zona. També vam gaudir de tallers, tastets d'ànec, actuació de "THE LOLITA'S SISTERS", concurs d'instagram, exhibició D'APACHE MALABARISTA, actuació del MAG GEPI, II trobada de cotxes clàssics i, per acabar la nit, un bonic espectacle pirotècnic amb els SENYORS DEL FOC DE CASTELLÓ. Hi va haver servei de bar durant tota la fira.

AGOST 2018

FESTA D'ESTIU 2018 (10,11 i 12 D'AGOST)

Divendres 10 d'agost. Concert a càrrec d'HOTEL COC-HAMBRE i continuació de la gresca amb BANANNA BEACH.

Dissabte 11 d'agost. Al matí CAMINADA POPULAR pels indrets del Far d'Empordà amb un bon esmorzar a mig camí.

A la tarda vam viure una divertida festa amb espuma de colors. A la nit, l'esperat SOPAR A LA FRESCA davant del centre cívic, amb un gran èxit de participació. En acabar el sopar vam poder gaudir d'HAVANERES amb LES ANXOVETES.

Diumenge 12 d'agost. Al matí, INFLABLES i a la tarda, FESTA DE L'AIGUA I L'ESCUMA a la pista esportiva municipal.

Dissabte 25 d'agost. SOPAR I CINEMA A LA FRESCA. Es va projectar la pel·lícula "Las aventuras de Tintín: El secreto del unicornio". Degut al mal temps es va fer al centre cívic.

SETEMBRE 2018

Aplaçada excursió programada.

OCTUBRE 2018

Diumenge 21 d'octubre. Excursió de l'Escala fins a cala Montgó.

Dimecres 31 d'octubre. Vivim una tarda terrorífica celebrant el HALLOWEEN amb els més petits del poble de la mà de L'ASSOCIACIÓ JUVENIL ATALAIA.

Anem ara a gaudir ja tots de la festa. Desitgem una molt bona festa de Sant Martí a tothom!!!

L'onze de setembre d'enguany fou una festa multitudinària per la llibertat.

STEAK TÀRTAR DE VEDELLA

Per Maite Juanola

INGREDIENTS per a 4 persones

- 400 g filet de vedella
- Sal blanca/negra, pebre
- 1 rovell d'ou
- Mostassa en gra (Dijon)
- Cogombrets petits, tàperes
- 1 ceba
- 1 petit raig d'oli
- Pa per fer torrades
- Unes gotes de tabasco

PROCEDIMENT

És molt important que el filet sigui de molt bona qualitat. El piquem ben fi, el més adient seria fer-ho amb ganivet, però jo ho he fet amb 3 passos amb la turmix, i ha quedat molt bé. Hi posem sal i pebre i ho reservem.

Torrem el pa.

Ara tallem ben petita la ceba, els cogombrets i les tàperes. Ho barregem en un bol juntament amb la carn picada. Ara també afegim el rovell d'ou, la mostassa, el tabasco i ho ben barregem, afegint un raig d'oli i si ho creiem oportú, hi afegim més sal i més pebre (va a gustos...)

Ja ho podem servir! Ha quedat excel·lent. També hi podeu afegir anxoves, ou dur, herbes...
L'he fet senzill, sense gaire condiments i ha quedat bo de debò.

Dificultat: fàcil

Temps de preparació total: 15 min.

Temps de cocció: 0 min.

Ho maridem amb: Vi Negre Peralada, Finca Garriga

PÈSOLS I CARXOFES ESTOFADES

Per Maite Juanola

INGREDIENTS per a 3 persones

- Pèsols
- Carxofes
- 1 ceba tendra
- 1 tomàquet
- 1 tall de botifarra
- 1 copeta de vermut negre
- 2 alls tendres
- Aigua, sal i menta

PROCEDIMENT

Netegem els pèsols. Netegem les carxofes, les que he fet eren molt tendres i no he hagut de treure la pelussa interior, i les tallem a daus. Tallem la ceba i els alls a la juliana.

Posem la cassola al foc amb un bon raig d'oli d'oliva, hi afegim la ceba i els alls i ho remenem. Quan sigui ros ja hi podem afegir els pèsols i la botifarra. Remenem i afegim un bon raig de vermut negre. Deixem coure tapat i als deu minuts hi podem afegir les carxofes (més tard perquè no quedin desfetes). Afegim també la menta. Posem a punt de sal. Afegir un got d'aigua i deixem coure uns 35 minuts més a foc lent. I ja podem servir.

Dificultat: fàcil

Temps de preparació total: 60 min.

Temps de cocció: 45 min.

Ho maridem amb: 3 FinquesNegre

FAISÀ AMB SALSA DE PINYONS I TÀPERES

Per Maite Juanola

INGREDIENTS per a 2 persones

- Faisà
- Sal, pebre, oli
- Conyac
- 2 grans d'all
- Pinyons
- Tàperes
- Una mica de romaní
- 1 got de tomàquet triturat

PROCEDIMENT

Netegem la carn i la tallem a quarts.

Pelem els alls i els piquem. Escalfem dues cullerades d'oli en una cassola, hi afegim la carn i la daurem i salpebrem. Afegim els alls i continuem la cocció 2 minuts més. Afegim després el romaní i el conyac; remenem i deixem que s'evapori l'alcohol. Després ja hi podem posar els pinyons, el tomàquet i les tàperes, ho deixem coure 5 minuts més. És ara quan hi afegim un got d'aigua. Tapem la cassola i ho deixem coure uns 20 minuts més a foc lent.

Un cop cuit ja ho podem servir.

El faisà és una carn difícil de trobar a la carnisseria si no és per encàrrec. També ho podem fer amb pintada.

Dificultat: fàcil

Temps de preparació total: 50 min.

Temps de cocció: 35 min.

Vi triat per acompanyar: Masia Serra, negre

BROWNIE

Per Xènia Pujolàs Moret

INGREDIENTS

- 200 g de xocolata negra
- 110 g de mantega
- 4 ous
- 120 g de sucre
- 1 cullerada d'essència de vainilla
- 85 g de farina
- Bicarbonat
- Nous i llavors de xocolata

PROCEDIMENT

1. En un bol posa la xocolata i la mantega. Fica-ho al microones a temperatura mitjana perquè es vagi fonent. Un cop fos, barreja-ho molt bé.
2. En un altre bol, posa els 4 ous, el sucre, la farina i la culleradeta de bicarbonat. Barreja-ho molt bé.
4. Afegeix la xocolata i la mantega que hem fos i el toc de vainilla. Seguim barrejant.
5. Afegeix les nous i les llavors de xocolata.
6. En un recipient de forn posa una mica de mantega i farina perquè no se'ns enganxi el brownie.
7. Incorpora la barreja.
8. Ho posem al forn durant 30-35 minuts a 180°.

PASTÍS DE TRES XOCOLATES

Per Xènia Pujolàs Moret

INGREDIENTS

- 150 g de xocolata negra (72% cacau)
- 150 g de xocolata amb llet
- 150 g de xocolata blanca
- 1 litre de nata 35% m.g.
- 500 ml de llet sencera
- 3 sobres de quallada Royal
- 125 g de sucre, només per a la xocolata amb llet (50 g) i negra (75 g)

Per a la base:

- 1 paquet de galetes de Digestive –les millors, Digestive Soja-Taronja–
- 80 g de mantega

Motlle de 23 cm

PREPARACIÓ DEL MOTLLE I LA BASE:

1. Prepararem el motlle forrant-lo amb paper de forn o untant-lo de mantega.
2. Triturarem un paquet de les galetes fins que veiem que estiguin com sorra.
3. Desfem la mantega.
4. Barregem la mantega fosa amb les galetes triturades i un rajolí de llet.
5. Ho aboquem sobre el motlle, escampant i apretant molt bé per tota la base.
6. Ho posem a la nevera perquè s'endureixi fins que tinguem la primera base de xocolata feta.

PREPARACIÓ DE LES TRES XOCOLATES:

1. Barregem el litre de nata i els 500 ml de llet.
2. Separem 500 ml de nata i llet i ho posem en una cassola al foc junt amb la xocolata blanca i un sobre de quallada.
3. Remenem sense parar a foc mig durant 7-8 min. aproximadament fins que bulli.
4. Tirem la barreja sobre la base de galeta i tornem a posar-ho a la nevera.
5. Fem el mateix procés amb la capa de xocolata amb llet (500 ml de la barreja de nata i llet + 150 g de xocolata amb llet + 1 sobre de quallada) però aquesta vegada, hi afegirem 50 g de sucre.
6. Abans de bolcar la capa de xocolata amb llet sobre la de xocolata blanca, ratllem la superfície amb una forquilla perquè després no rellisquin les capes. Ratllem de manera que només sigui la part superior, sense apretar molt la forquilla.
7. Bolquem la xocolata amb llet sobre la de xocolata blanca intentem que no es barregin les xocolates.
9. Per fer la capa de xocolata negra fem el mateix que la capa de xocolata amb llet (500 ml de la barreja de nata i llet + 150 g de xocolata negra + 1 sobre de quallada), però aquesta vegada, afegirem 75 g de sucre.
10. Abans de bolcar la capa de xocolata negra sobre la de xocolata amb llet, seguirem el mateix procés de ratllar la superfície.
11. Deixem reposar fins que qualli.
12. Un cop quallada, ho desem a la nevera fins al dia següent.

ENTRETENIMENTS

Ajuda a la pala a trobar el poalet!

La tardor
Busca el nom dels 5 elements

s	r	p	o	m	b	c
e	c	d	l	f	w	a
t	a	v	g	u	e	s
c	r	i	h	l	j	t
q	a	m	v	l	h	a
w	g	k	y	a	s	n
b	o	l	e	t	i	y
t	l	d	o	b	q	a

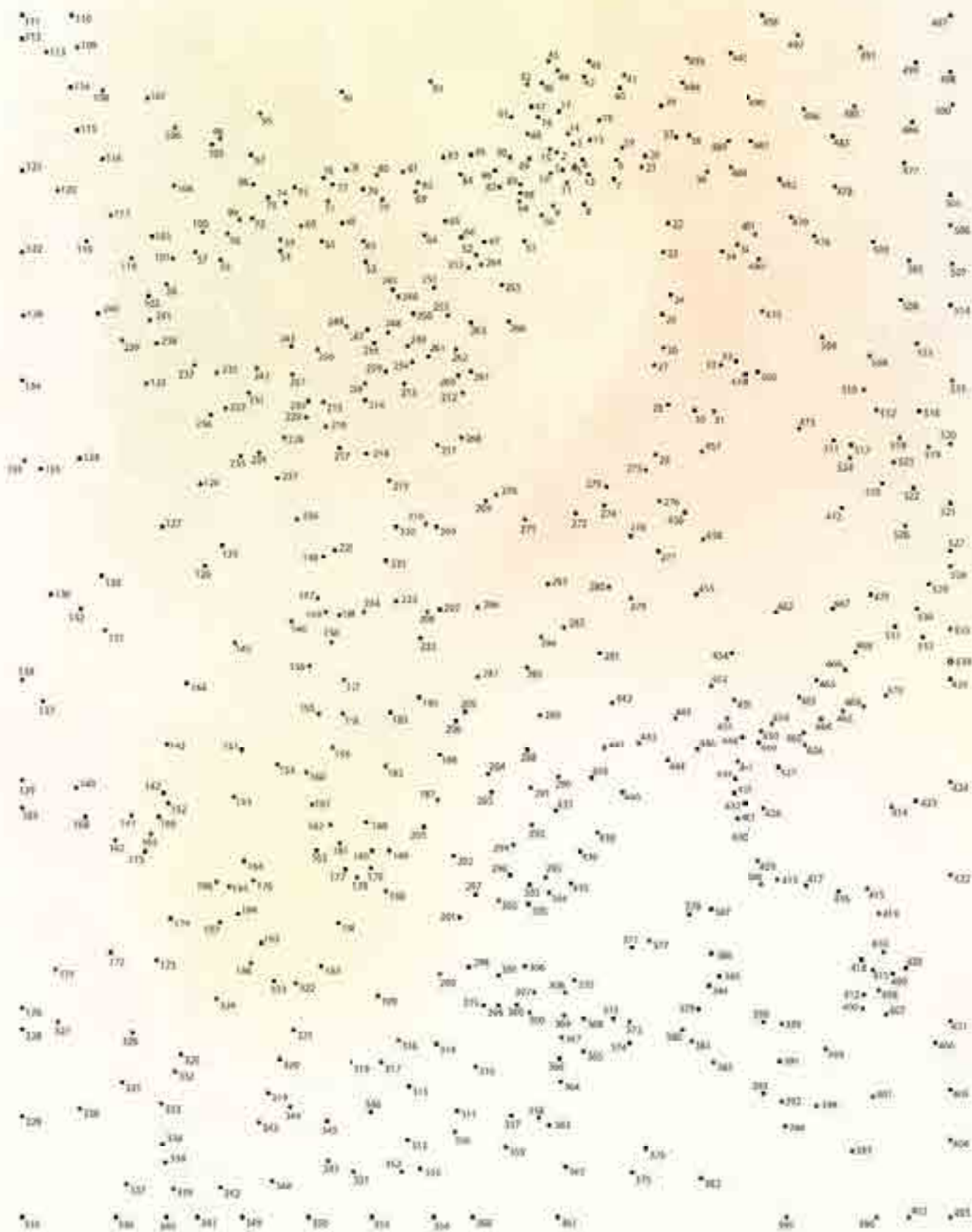
L'hivern ja és aquí!
Posa el nom dels 6 elements

Troba les 5 diferències

Uneix els punts

FESTA DE SANT MARTÍ

9, 10, 11 de novembre 2018

EL FAR D'EMPORDÀ

Divendres 9

20h **Xerrada** CENTRE CÍVIC

**"ELS ESTANYS D'EL FAR D'EMPORDÀ,
ORIGEN I EVOLUCIÓ"**

A càrrec de la biòloga **NORMA PÉREZ**

Exposició: **"ATRAPA L'ENERGIA, ESTIMIVA
L'ENERGIA A LA LLAR"**

DEL 9 AL 14 A LA SALA D'EXPOSICIONS DEL CENTRE CÍVIC

Diumenge 11

12h **OFICI SOLEMNE** ESGLÉSIA SANT MARTÍ

TOT SEQUIT SARDANES

17h **SARDANES, CONCERT I**

Ball FI de Festa CENTRE CÍVIC

TOTS ELS ACTES D'AQUESTA JORNADA ESTARAN AMENITZATS PER
L'ORQUESTRA MONTGRINS

Dissabte 10

9h **Bicicletada popular** CENTRE CÍVIC

INFLABLES TOT EL DIA CENTRE CÍVIC

11:30h **concurs del "FAR"** CENTRE CÍVIC

18h **concurs de POSTRES** CENTRE CÍVIC

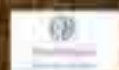
18:15h **la FINAL de "FIFA"** CENTRE CÍVIC

22h **SOPAR TEMÀTIC:
"DE PAGÈS"** CENTRE CÍVIC

SEGUIT DE DJ MONTES

Organitzen:

Col·laboren:

A large group of young people, likely students, are posing for a group photo in a courtyard. They are arranged in many rows, with some sitting on the ground in the front and others standing behind. The background features a light-colored stone building with an arched doorway and a window with a metal grille. The ground is paved with light-colored tiles.

FESTA DE LA GENT GRAN - 2018